

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई
**YASHWANTRAO CHAVAN
PRATISHTHAN MUMBAI**

१७वा वार्षिक अहवाल
२००१ - २००२
**17TH ANNUAL REPORT
2001 - 2002**

राष्ट्रीय पुरस्कार व राज्यस्तरीय पारितोषिक वितरण

यशवंतराव चव्हाण राष्ट्रीय पुरस्कार मा. श्री. मोहन धारिया, कार्यध्यक्ष यांच्या हस्ते स्वीकारतांना मा. डॉ. व्ही. कुरियन, सोबत प्रमुख अतिथी डॉ. अनिल काकोडकर, अध्यक्ष परमाणू ऊर्जा आयोग, प्रा.एन.डी. पाटील व श्रीमती कुरियन

यशवंतराव चव्हाण मराठी साहित्य संस्कृती पारितोषिक मा. श्री. शरदराव पवार, अध्यक्ष यांच्या हस्ते स्वीकारल्यानंतर श्रीमती शांता शेळके, सोबत मा. श्री. मोहन धारिया, कार्यध्यक्ष, मा. न्या. वाय.व्ही. चंद्रचूड व मा. श्री. मधुकरराव चौधरी.

१७वा
वार्षिक अहवाल
२००१-२००२

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई
जन. जगन्नाथराव भोसले मार्ग,
मुंबई-४०० ०२१.

दूरध्वनी क्र. २०२८५९८, २८५२०८१, २०४५४६०, २८५२३४५

फॅक्स २८५ २० ८२

Email : ybchavan@bom3.vsnl.net.in

Visit us : ybchavanpratishthan.org

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई

वार्षिक अहवाल
२००१-२००२

अनुक्रमणिका

विषय	पृष्ठ क्र.
१. यशवंतराव चव्हाण केंद्रातील उपक्रम	४
२. यशवंतराव चव्हाण केंद्रात झालेले महत्वाचे कार्यक्रम	६
३. प्रतिष्ठानने आयोजित केलेल्या स्पर्धा-पारितोषिक योजना	७
४. विशेष कार्यक्रम	८
५. महिला व तंत्रज्ञान प्रबोधिनी	१०
६. प्रतिष्ठानच्या सहकार्याने कार्यरत असलेले इतर कार्यक्रम/उपक्रम	१२
७. यशवंतराव चव्हाण शिष्यवृत्ती	१३
८. प्रतिष्ठानमार्फत देण्यात आलेली अनुदाने	१३
९. प्रतिष्ठानला मिळालेले अनुदान	१३
१०. प्रतिष्ठानच्या विभागांमार्फत झालेले कार्यक्रम/उपक्रम	१३
११. प्रतिष्ठानची विभागीय केंद्रे	२३
१२. वार्षिक	२७
१३. वैधानिक लेखापरीक्षकांचा दाखला	२९
१४. हितोक्ती पत्रके व परिशिष्टे	३०
१५. प्रतिष्ठानची वित्तीयवृत्ती असलेली प्रकाशने	कव्हर पलपुष्ट

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई

ट्रस्ट रजि. नं. एफ. १०६४३, दिनांक १७ सप्टेंबर १९८५, मोसायटी रजि. नं. एम.एम.एच/बी.ओ.एम-५३९/८५
यशवंतराव चव्हाण सेंटर, जन. जगन्नाथराव धोमले मार्ग, मुंबई-४०० ०२१.

विश्वस्त मंडळ सदस्य

१. मा. श्री. शरदराव पवार	अध्यक्ष
	उपाध्यक्ष
२. मा. श्री. मोहन धारिया	कार्याध्यक्ष
३. मा. श्री. श.गं. काळे	सरचिटणीस
४. मा. श्री. कमलाकर म्हेत्रे	कोषाध्यक्ष
५. मा. श्री. शिवाजीराव पाटील-निलंगेकर	
६. मा. डॉ. निळकंठराव कल्याणी	
७. मा. प्रा. पी.बी. पाटील	
८. मा. श्री. राम प्रधान	
९. मा. श्री. गुलाम गौस	
१०. मा. श्री. लक्ष्मण माने	
११. मा. श्री. वसंतराव कार्लेकर	
१२. मा. श्री. ज्ञानेश्वर खेरे	
१३. मा. श्री. हुसेन दलवाई	
१४. मा. डॉ. रवि बापट	
१५. महाराष्ट्र शासन प्रतिनिधी	
१६. महाराष्ट्र शासन प्रतिनिधी	

कार्यकारिणी मंडळ सदस्य

१. मा. श्री. शरदराव पवार	
२. मा. श्री. मोहन धारिया	
३. मा. श्री. श.गं. काळे	
४. मा. श्री. कमलाकर म्हेत्रे	
५. मा. श्री. डॉ. राम ताकवले	
६. मा. श्री. ज्ञानेश्वर खेरे	
७. मा. श्री. ना. घों. महानोर	
८. मा. श्री. हुसेन दलवाई	
९. मा. डॉ. व्ही. सुब्रमण्यन्	
१०. मा. श्री. एन.के.पी. साळवे	
११. मा. श्री. के.बी. आवाडे	
१२. मा. डॉ. रवि बापट	
१३. मा. श्री. गिरीश गांधी	
१४. मा. श्री. प्रेमनंद रुपवते	
१५. मा. श्री. शिवाजीराव गि. पाटील	
१६. मा. श्री. विनय कोरे	
वारणा सहकारी साखर कारखाना	
१७. मा. श्री. अंकुशराव टोपे	
१८. मा. श्री. शामराव पा. पाटील	
मा. अध्यक्ष, सह्याद्री सहकारी	
साखर कारखाना, कराड- (पदसिद्ध)	
१९. मा. श्री. सुरेश देशमुख	
अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक लि.-(पदसिद्ध)	
२०. महाराष्ट्र शासन प्रतिनिधी	

कार्यकारी समिती

१. मा. श्री. शरदराव पवार	५. मा. श्री. ज्ञानेश्वर खेरे
२. मा. श्री. मोहन धारिया	६. मा. श्री. हुसेन दलवाई
३. मा. श्री. श.गं. काळे	७. मा. डॉ. रवि बापट
४. मा. श्री. कमलाकर म्हेत्रे	

मा. श्री. त्र्यं.भा. खेडकर-संचालक (प्रशासन)

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबईचा सन २००१-२००२ चा वार्षिक अहवाल पुढीलप्रमाणे सादर करित आहोत.

व्यवस्थापन :

मा.यशवंतराव चव्हाण यांच्या विचारांचा व कार्याचा प्रसार करण्यासाठी प्रतिष्ठानतर्फे विविध प्रकारचे उपक्रम प्रसिध्दी गवविषयात येतात. उपक्रमांची आखणी व अंमलबजावणी करण्यासाठी नेमलेल्या कार्यकारी समितीच्या ११ बैठका घेण्यात आल्या व विविध विषयांवर सांगांसांग चर्चा होऊन निर्णय घेण्यात आले. सदर समितीचे सदस्य, पदाधिकारी, विविध विभागांचे प्रमुख निवृत्तपणे आपापले कामकाज करित आहेत. विश्वस्त मंडळाच्या ४ व कार्यकारिणी मंडळाच्या ३ सभा झाल्या. प्रतिष्ठानच्या हिशोबांची तपासणी प्रत्येक महिन्याला अंतर्गत हिशोब तपासनीस मेसर्स पॉक्षे-कुलकर्णी आणि कंपनी, चार्टर्ड अकॉउंटंट यांचेमार्फत केली जाते व त्याचा अहवाल कार्यकारी समितीपुढे ठेवला जातो. वार्षिक हिशोबांची तपासणी मॉर्विचक हिशोब तपासनीस मेसर्स ए.एम.मेहेंदळे आणि कंपनी यांच्याकडून झाली असून त्याचा अहवालाही विश्वस्त मंडळ व कार्यकारिणी मंडळासमोर ठेवण्यात आला. मेसर्स मेहेंदळे अण्ड कंपनी यांनी सदरचे काम विनामूल्य केले. वार्षिक सर्वसाधारण सभेने सज्ज केलेल्या अंदाजपत्रकास (बजेट) आधीन राहून प्रत्येक विभागीय केंद्रासाठी व मुख्य कार्यालयातील विविध विभागाना खर्चाचे अंदाजपत्रक दिले असून त्यांच्याकडून तिमाही अहवाल मागविले जातात. प्रतिष्ठानची वेबसाईट ybchavanpratishtan.org असून ती वेळोवेळी अद्यावत करण्यात येते.

समासप्त संख्या : अहवाल वर्ष अखेर (३१ मार्च २००२) प्रतिष्ठानच्या सभासदांची संख्या खालीलप्रमाणे-

१. संस्थापक सदस्य	६८
२. आजीव सदस्य	१३९
३. संस्था सदस्य	२३

महाराष्ट्र शासनाने आपले दोन प्रतिनिधी विश्वस्त मंडळावर नेमलेले आहेत. त्यांपैकी एक कार्यकारिणी मंडळावरही काम करतो.

१. यशवंतराव चव्हाण केंद्रातील उपक्रम :

अ) मुख्य सभागृह : यशवंतराव चव्हाण केंद्रातील सभागृहाचा वापर, प्रतिष्ठानने आयोजित केलेल्या विविध कार्यक्रमासाठी तसेच निरनिगळ्या सामाजिक सभ्या, शासनातर्फे आयोजित केलेल्या सभा, संमेलने, चर्चा, परिसंवाद, चित्रपट, सांस्कृतिक कार्यक्रम यासाठी करण्यात आला. मराठी, हिंदी, गुजराती व इंग्रजी नाटके, संगीतसभा आदी कार्यक्रमही वर्षभर झाले. मुख्य सभागृहाचे नूतनीकरण करून आगमदायी खुर्चा वसविण्यात आल्यानंतर सभागृहातील गालिचे बदलण्यात आले. अहून सभागृह सधे सांयनांपुढे तसेच अद्यावत करण्यात आले आहे. सभागृहाचे डिमरबोर्डही बदलण्यात आले आहेत. त्याप्रमाणे सभागृहात डॉल्बी म्युझिक सिस्टिम वसविण्यात आली आहे. त्यामुळे सभागृहाची मागणी वाढून प्रतिष्ठानच्या संचालकीकतेत व उत्पन्नात भर पडेल, असा विश्वास यातनां. केंद्र इमारतीमध्ये सध्या कार्यरत असलेली वातानुकूलन यंत्रणा (फ्याक्शस प्रक्रियेवर चालणारी) खर्चिक असल्याने ती बदलून अत्याधुनिक वातानुकूलन यंत्रणा (हवेच्या प्रक्रियेवर चालणारी) वसविण्याचा निर्णय वास्तुविशारद-मेसर्स शशी प्रभु अण्ड असांशिप्टस्, मुंबई यांच्या सल्ल्याप्रमाणे घेण्यात आलेला आहे.

ब) सान्कृतीक सभागृह : या सभागृहात आज्ञा कलाप्रदर्शनाचीही व्यवस्था करण्यात आली आहे. या कलादालनामध्ये अनेक मान्यवर कलाकारांची रंगचित्रे, फायवित्रे, रेखाटनचित्रे व स्तंभकेलेच्या चम्पू यांची प्रदर्शने झाली. नवांदिता कलाकरना प्राल्याहून देण्यामधील कलादालनातर्फे 'मानून शा' तसेच ज्येष्ठ कलाकारांच्या कलाकृतींची प्रदर्शने आयोजित

करण्यात आली. देशाच्या व राज्याच्या विकासाशी संबंधित सामाजिक, राजकीय व आर्थिक स्वरूपाच्या परिपदा, परिमंवाद व वर्चासत्रे घेण्यासाठी तसेच नवोदित कलाकारांना प्रोत्साहन देण्यासाठी मुख्य सभागृह, मांस्कृतिक सभागृह तसेच कलादालन कार्यकारी समितीच्या संमतीने सवलतीच्या दरात देण्यात येतात.

क) यशवंतराव चव्हाण राष्ट्रीय ग्रंथालय : यशवंतराव चव्हाण राष्ट्रीय ग्रंथालयासाठी विविध विषयांवरील कृषी, ग्रामीण विकास, पर्यावरण, सहकार, महाराष्ट्राची संस्कृती, इतिहास, शिक्षण, स्त्रियांचे प्रश्न, काव्ये इत्यादी विषयांवरील रु.१,८२,२९०/- किंमतीचे १२६१७ ग्रंथ खरेदी करण्यात आले आहेत. अनेक विषयांतील संदर्भ ग्रंथ (अंदाजे २४००) उपलब्ध आहेत. प्रतिष्ठानने सुरु केलेल्या उपक्रमांना पुरक प्रसंगे हे विषय आहेत. तसेच यशवंतराव चव्हाण यांच्या जीवनाच्या विविध पल्लूंचे दर्शन घडविणारी पुस्तके व त्यांनी स्वतः लिहिलेली पुस्तके उपलब्ध आहेत. विविध ग्रंथप्रदर्शनांना भेटी देऊन पुस्तकांची खरेदी करण्यात येते. तसेच काही दुर्मिळ पुस्तकेही मिळविली असून अजून मिळविण्याचा प्रयत्न चालू आहे. ग्रंथालयाचा जास्तीत जास्त वापर होण्याच्यादृष्टीने अनेक प्रकारची दैनिके, पालिके, मासिके व इतर दर्जदार साहित्य वाचकांसाठी उपलब्ध करून दिले जाते. ग्रंथालयाचे सभासद होण्यासाठी वार्षिक वर्गणी रु.२५०/- आकारली जाते. विद्यार्थ्यांकडून सवलतीची वार्षिक वर्गणी रु.२५/- घेतली जाते. वाचपीही ग्रंथालयाम महाराष्ट्र शासनाच्या ग्रंथालय संचालनालयाकडून रु.३२०००/- चे अनुदान मिळाले आहे. प्रतिष्ठानच्या आजीव सभासदांना ग्रंथालय विनामूल्य उपलब्ध आहे.

ड) इंटरनेट प्लाझा : विद्यार्थी आणि व्यावसायिकांनी इंटरनेट प्लाझाचा उपयोग करून घेतला आहे. प्रतिष्ठानच्या विविध विभागांना आवश्यक असलेली माहिती इंटरनेटमधून एकत्र करून देण्यात येते. त्याचबरोबर माहिती व तंत्रज्ञान प्रवाहिनीच्या विद्यार्थ्यांनी नोकरी शोधण्याकरिता इंटरनेटचा वापर केला. इंटरनेट प्लाझासाठी डॉ.रवि ऋषट,विश्वस्त आणि श्री अशोक नाडकर्णी यांचे मार्गदर्शन मिळते. या विभागात जास्तीत जास्त विद्यार्थ्यांना आकर्षित करण्याचा प्रयत्न चालू आहे.

इ) केंद्र इमारतीमधील युरोपियन युनियन चेंबर ऑफ कॉमर्स इन इंडिया यांच्या सहकार्याने

स्थापन केलेले संशोधन केंद्र : युरोपियन युनियन चेंबर ऑफ कॉमर्सच्या भारतीय विभागाचे सहकार्य प्रतिष्ठानच्या उपक्रमांना लाभत असून महाराष्ट्रातील व्यापार, उद्योग व सहकार या सामाजिक क्षेत्रांच्या भरीव वृद्धीसाठी ते फार महत्वाचे आहे. युरोपियन युनियन चेंबर ऑफ कॉमर्स इन इंडियाद्वारे महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या क्षेत्रात प्रकल्प उभारण्यासाठी आर्थिक मदत कशी उपलब्ध करून देता येईल, याची माहिती प्रसिध्द केली जाते, त्याचा फायदा उद्योजकांना होईल. युरोपियन युनियन चेंबर ऑफ कॉमर्स इन इंडियाने केंद्र इमारतीत संशोधन केंद्र स्थापन करण्यात आले असून त्यामधून भारत व युरोपमधील व्यापार, उद्योग व अन्य क्षेत्रातील माहिती सत्वर मिळते. युरोपियन युनियन चेंबर ऑफ कॉमर्स इन इंडियाच्या अधिका-यांशी व प्रतिनिधींशी प्रतिष्ठानने वेळोवेळी निरनिराळ्या प्रकल्पांवाबत उपयुक्त चर्चा केली आहे.

ई) महाराष्ट्र आर्थिक विकास मंडळ : महाराष्ट्र आर्थिक विकास मंडळ या संस्थेची स्थापना प्रसिध्द अर्थशास्त्रज्ञ के.डॉ.धनंजयराव गाडगीळ यांनी सन १९५७ मध्ये केली. ही संस्था महाराष्ट्राचा आर्थिक व औद्योगिक विकास वेगाने आणि संतुलितपणे होण्यासाठी संशोधनाचे कार्य करते. महाराष्ट्रामध्ये उद्योग सुरु करण्यासाठी इच्छुक असणा-या उद्योजकांना सांख्यिकीय माहिती पुरविणे, योग्य निर्णय घेण्यासाठी राज्य शासनाच्या धोरणात्मक निर्णयांची माहिती देणे, चिकित्सकपद्धतीने अधिकृत आकडेवारी पुरविणे तसेच महाराष्ट्रात उपलब्ध असलेल्या उद्योगसंधीविषयी माहिती देण्याचे काम ही संस्था करते. संस्थेतर्फे उद्योजकांसाठी परिमंवाद, परिषदा व कार्यशाळा आयोजित केल्या जातात. यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान,मुंबई व सदरची संस्था परस्पर सहकार्याने काम करतात त्यामुळे महाराष्ट्रातील उद्योगधंद्यांना चालना मिळेल, असा विश्वास वाटतो. त्यासाठी महाराष्ट्र आर्थिक विकास मंडळाला संशोधनासाठी केंद्र इमारतीतील तिस-या मजल्यावरील जागा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे

उ) **वॉम्बे सिटी पॉलिसी रिसर्च फाउंडेशन (वॉम्बे फर्स्ट) :** केंद्र इमारतीच्या चौथ्या मजल्यावरील ४०० चौ.फूटाची जागा वॉम्बे सिटी पॉलिसी रिसर्च फाउंडेशन (वॉम्बे फर्स्ट) या सार्वजनिक न्यायसंशोधन कार्यासाठी दिलेली आहे. वॉम्बे फर्स्ट हा संस्था वॉम्बे वेयर ऑफ कॉमर्स अँड इंडस्ट्रिज आणि वॉम्बे सिटी पॉलिसी रिसर्च फाउंडेशन या संस्थांच्या पुढाकाराने व अनेक औद्योगिक आणि ज्येष्ठ क्षेत्रातील आस्थापनांच्या आर्थिक पाठयळावर १९९५ मध्ये अस्तित्वात आली. या संस्थेचे प्रमुख उद्दिष्ट मुंबई शहरातील वाढत्या लोकसंख्येचे आव्हान स्वीकारून येथील पायाभूत सुविधांमध्ये विकास करून नागरिकांच्या राहणीमानाची पातळी उचलणे. काम करण्याच्या परिस्थितीत सुधारणा घडवून आणणे आणि भांडवली गुंतवणूकदारांना आकर्षित करणे हे आहे. मुंबई शहराच्या विविध प्रश्नांवर विचार करण्यासाठी शासन, महानगरपालिका व इतर स्वयंसेवी संस्था यांचे समन्वयक म्हणून ही संस्था कार्य करते.

ऊ) **अनुबोधपट :** कां.श्रीपाद अमृत डांगे यांच्या जीवनावर अनुबोधपट तयार करण्याचे काम श्री.विनय नेवाळकर यांनी पूर्ण केले आहे.

मा.चक्राणमाहेबांच्या जीवनावर अनुबोधपट तयार करण्याचे काम डॉ.जव्वार पटेल यांचेकडे सोपविण्यात आलेले असून त्यांनी मा.यशवंतराव चक्राण यांच्या महावामातील समकालीन ज्येष्ठ मान्यवरांच्या मुलाखती घेण्याच्या कामाला सुरुवात केली आहे. अनुबोधपटासाठी महाराष्ट्र शासनाकडून आर्थिक साहाय्य मिळविण्यासाठी प्रतिष्ठान प्रयत्नशील आहे.

२) **यशवंतराव चक्राण केंद्रात झालेले महत्वाचे कार्यक्रम**

अ) **मा.चक्राणमाहेबांची पुण्यतिथि व जयंती :** मा.चक्राणमाहेबांच्या १७ व्या पुण्यतिथिनिमित्त दि.२५ नोव्हेंबर २००१ रोजी चक्राण संस्थेच्या मुख्य मभागृहात झालेल्या कार्यक्रमास प्रमुख अतिथि म्हणून ज्येष्ठ.साहित्यिका श्रीमती सराजिनी वेद्ये उपस्थित होत्या व अध्यक्षस्थान मा.श्री.शरदराव पवार यांनी भूषविले होते. सदर कार्यक्रमात 'बंधनाचे ऋण' या मा.श्री.राम प्रधान.विश्वम्भर यांनी संपादित केलेल्या पुस्तकाचे प्रकाशन मा.श्री. शरदराव पवार यांच्या हस्ते करण्यात आले.

या कार्यक्रमात 'यशवंतराव चक्राण मराठी साहित्य संस्कृती पारितोषिक २००१', ज्येष्ठ कवयित्री श्रीमती शांताबाई ज.गळके यांना प्रदान करण्यात आले व 'यशवंतराव चक्राण राष्ट्रीय पुरस्कार २००१' जाहीर करण्यात आला. याच कार्यक्रमात महाविद्यालयीन नियतकालिकांच्या स्पर्धेमध्ये सर्वोत्कृष्ट ठरलेल्या विजेत्यांची नावे जाहीर करून प्रतिष्ठानने आयोजित केलेल्या विविध स्पर्धांच्या बक्षिमांचे वितरण आणि 'यशवंतराव चक्राण युवा पुरस्कार २००१' चे वितरण करण्यात आले.

मा.यशवंतराव चक्राण यांचा ८९ वा जयंती समारंभ मंगळवार दि. १२ मार्च २००२ रोजी चक्राण संस्थेच्या मुख्य मभागृहात संपन्न झाला. समारंभाचे प्रमुख अतिथि डॉ.अनिल काकांडकर, अध्यक्ष, ऊर्जा व परमाणू आयोग हे होते. तसेच समारंभाच्या अध्यक्षस्थानी मा.श्री.मोहन धारिया.कार्याध्यक्ष,यशवंतराव चक्राण प्रतिष्ठान,मुंबई हे होते. या कार्यक्रमात यशवंतराव चक्राण राष्ट्रीय पुरस्कार २००१ डॉ.कर्गिस कुरियन, आनंद.(गुजरात) यांना प्रदान करण्यात आला. याप्रसंगी कॅप्टन पी.जी.पाटील यांनी 'बायेंटीफुल वनियन' या नावाचे कर्मवीर डॉ.भाऊराव पाटील यांचे इंजिनी चरित्र लिहिले आहे. त्या प्रकाशन मा.मोहन धारिया यांच्या हस्ते झाले. समारंभाचे प्राम्ताधिक व पाहुण्यांचे स्वागत श्री.हुसेन दलवाई-विश्वम्भर यांनी केले. यावेळी कर्मवीर डॉ.भाऊराव पाटील यांच्या चरित्रावर श्री.एन.डी.पाटील (चेअरमन, रयत शिक्षण संस्था,माताग) यांचे यथोचित भाषण झाले. प्रकाशन समारंभास मॅकमिलन प्रकाशन,पुणे या संस्थेचे उपाध्यक्ष श्री.डी.जे.मोदी व श्री.डिलीप लाठी.मंत्रर, रिज्नेल प्रोजेक्ट हे उपस्थित होते. या कार्यक्रमास न्या.बाय.व्ही.चंद्रचूड, महाराष्ट्रातील काही मंत्री, प्रतिष्ठानचे विश्वम्भर, मभासद उपस्थित होते. वरील दोन्ही कार्यक्रमास प्रतिष्ठित मान्यवरांची मोठ्याप्रमाणावर उपस्थिती होती.

ब) **यशवंतराव चक्राण राज्यस्तरीय पारितोषिक :** प्रतिष्ठानच्या उद्दिष्टांमधील एक भाग म्हणून खालीलक्षेत्रात भरीव कार्य करणा-या मान्यवर व्यक्ती या संस्थेला चक्रायपदन्ताने पारितोषिक व सन्मानपत्र देण्यात येते.

१) **यशवंतराव चक्राण कृषी-औद्योगिक समाजरचना पारितोषिक**

२) **यशवंतराव चक्राण सामाजिक एकात्मता पारितोषिक**

- ३) यशवंतराव चव्हाण ग्रामीण विकास पारितोषिक
- ४) यशवंतराव चव्हाण मराठी साहित्य संस्कृती पारितोषिक

यावर्षाचे 'यशवंतराव चव्हाण मराठी साहित्य संस्कृती पारितोषिक २००१' ज्येष्ठ कवयित्री श्रीमती शांताबाई ज. शेंढेकर यांना मा.चव्हाणसाहेबांच्या १७ व्या पुण्यतिथीदिनी, २५ नोव्हेंबर २००१ रोजी प्रमुख अतिथि ज्येष्ठ साहित्यिका श्रीमती सरोजिनी वैद्य यांच्या उपस्थितीत मा.श्री.शरदराव पवार यांच्या हस्ते प्रदान करण्यात आले. १ लाख रुपये व सन्मानपत्र असे या पारितोषिकाचे स्वरूप आहे.

क) यशवंतराव चव्हाण राष्ट्रीय पुरस्कार :

मा.यशवंतराव चव्हाणसाहेबांच्या स्मृतिप्रीत्यर्थ राष्ट्रीय एकात्मता, लोकशाहीमूल्ये, सामाजिक-आर्थिक विकास या क्षेत्रांमध्ये उत्कृष्ट कार्य करणा-या नामवंत व्यक्तीला 'यशवंतराव चव्हाण राष्ट्रीय पुरस्कार' व सन्मानपत्र देण्यात येते. रक्कम रुपये २ लाख व सन्मानपत्र असे या पुरस्काराचे स्वरूप आहे. मुयांग्य व्यक्तीची निवड करण्यासाठी सर्वोच्च न्यायालयाचे माजी मुख्यन्यायाधीश मा.श्री.वाय.व्ही.चंद्रचूड यांच्या अध्यक्षतेखाली एक समिती नेमण्यात आली आहे. या समितीचे सदस्य मा.श्री.आय.के.गुजराल,माजी पंतप्रधान, डॉ.श्रीमती नजमा हेपतुल्ला,उपाध्यक्ष,राज्यसभा, डॉ.होमी भट्टना, डॉ.एम.एस.स्वामीनाथन, डॉ.भालचंद्र मुणगेकर, कुलगुरु,मुंबई विद्यापीठ (पदमिध्द) आणि सुप्रसिध्द संगीतकार श्री.मृपेन हजारीका हे आहेत. निवड समितीच्या शिफारशीनुसार यावर्षीचा राष्ट्रीय पुरस्कार डॉ.वर्णिम कुरियन, आनंद, (गुजरात) यांना देण्याचे मान्य होऊन मा.चव्हाणसाहेबांच्या ८९ व्या जयंतीदिनी १२ मार्च २००२ रोजी मा.मोहन धारिया यांच्या हस्ते व मा.डॉ.अनिल काकोडकर,अध्यक्ष,ऊर्जा व परमाणु आयोग, तसेच प्रतिष्ठानचे विश्वस्त व सभासद यांच्या प्रमुख उपस्थितीत सन्मानपूर्वक देण्यात आला. या समारंभाचे प्रास्ताविक व पाहुण्यांचे स्वागत श्री.हुसेन दलवाई-विश्वस्त यांनी केले.

ड) यशवंतराव चव्हाण युवा पुरस्कार वितरण : महाराष्ट्रात उत्कृष्ट सामाजिक काम करणा-या युवकास नवभारत युवा आंदोलनाच्या वर्तने देण्यात येणारा 'यशवंतराव चव्हाण युवा पुरस्कार २००१' यावर्षी श्रीमती प्रतिभा शिंदे, तळांदा,जि-नंदुरवार व श्री.विलास लोंढे,पुणे यांना देण्यात आला 'रोख रक्कम रु.११०००/- व सन्मानपत्र' असे या पुरस्काराचे स्वरूप आहे.

३. प्रतिष्ठानने आयोजित केलेल्या स्पर्धा-पारितोषिक योजना :

अ) खुली निबंध स्पर्धा : या स्पर्धेसाठी

१. भारतीय लोकसंघर्षाची समस्या

२. महाराष्ट्रातील पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न-

हे दोन विषय निवडण्यात आले होते. या स्पर्धेमध्ये महाराष्ट्रातील २०६ स्पर्धकांनी भाग घेतला होता. स्पर्धेचे परीक्षक म्हणून सो.लोना जांशी,मुंबई व सौ.वंशाली वैद्य यांनी काम केले. प्रथम पारितोषिक रु.५०००/- प्रा.माधुरी सांमलकर,गडचिरोली., द्वितीय पारितोषिक रु.३०००/- श्री.मयुरेश वासुदेव गद्रे,ठाणे., तृतीय पारितोषिक रु.२०००/- प्रा.जी.डी.डांगे,गडचिरोली यांना तसेच उत्तजनार्थ श्री.दीपक पवार,मुंबई व प्रा.दिनेश सेवासिंह राठांडा,बुलढाणा, श्री.जी.एम.मंश्राम,मुंबई यांना जाहीर होऊन मा.चव्हाणसाहेबांच्या पुण्यतिथीदिनी समारंभपूर्वक पारितोषिके देण्यात आली.

ब) यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालयीन नियतकालिके पारितोषिक योजना : महाराष्ट्रातील विद्यापीठाकडून त्यांच्याकडे प्राप्त झालेली महाविद्यालयांची नियतकालिके प्रतिष्ठानकडे मागविण्यात येतात. त्यांची छाननी परीक्षकांकडून करून घेण्यात येते. यावर्षी प्रा.स्नेहजा रुपवते,श्रीमती रेखा नावकर,श्री.संदीप माळवी यांनी नियतकालिकाचे परीक्षण केले.

प्रतियोगिक	महाविद्यालयाचे नाव	नियतकालिकाचे नांव	विद्यार्थी
उच्च परीक्षांक रु १५००० (विद्यार्थी प्रतियोगिता)	१) टी.टी. कला एव एव विज्ञान व क क मी उच्चमध्य बसविद्यालय, लखनऊ	"उच्चमध्य"	उत्तर महराष्ट्र विद्यार्थी
	२) कृष्णमहाराष्ट्र कॉलेज ऑफ इंग्लिश पुणे	"अखंडपत्रिका"	पुणे विद्यार्थी
द्वितीय परीक्षांक रु १०००० (विद्यार्थी प्रतियोगिता)	३) कलकत्ता इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी अन्ड कलकत्ता इन्स्टिट्यूट ऑफ मॅनेज्मेंट	"विस्तार"	शिवाजी विद्यार्थी
	४) डॉ. अम्बेकराव चव्हाळ महाविद्यालय, ठाणे	"भारतीय"	उत्तर महराष्ट्र विद्यार्थी
तृतीय परीक्षांक रु ५०००० (विद्यार्थी प्रतियोगिता)	५) टी.टी. मराठ कॉलेज विज्ञान अन्ड टी.टी. मराठ कॉलेज कला, टी.टी. अम्बेकर कॉलेज-विज्ञान अन्ड टी.टी. मराठ कॉलेज कला महाविद्यालय, लखनऊ	"साक्षात्"	मुंबई विद्यार्थी
	६) मराठवाडा मराठमंडळ कला, दांडी मराठमंडळ अग्रिम व व नव सरासरी महाविद्यालय, मराठवाडा	"अर्थ"	पुणे विद्यार्थी

क) यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालयीन साहित्य पारितोषिक योजना :

महाविद्यालयीन १२ वी उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांसाठी 'यशवंतराव चव्हाण महाविद्यालयीन साहित्य पारितोषिक' ही योजना प्रतिष्ठानने लंख, कथा व कविता या तीन साहित्यप्रकारांकरिता आयोजित केली होती. या साहित्य प्रकारांसाठी महराष्ट्रातील महाविद्यालयांतील ११४ विद्यार्थ्यांनी भाग घेतला. सदर स्पर्धेसाठी परीक्षक म्हणून श्रीमती भारती शर्मा, श्री. यशवंत खरात, कथाकार, मुंबई, श्री. निळकंठ कदम यांनी काम पाहिले. या योजनेत खालील स्पर्धक विजयी ठरले.

लेख

प्रतियोगिक	विजेत्याचे नाव	विषय	कॉलेजचे नाव
उच्च परीक्षांक रु १०००० (विद्यार्थी प्रतियोगिता)	श्रीमती मुष्का नारायण ज्ञानव	अंतरराष्ट्रीय इन्स्टिट्यूट ऑफ इंग्लिश व उच्चमध्य	अर्धन अन्ड कॉलेज ऑनलाइन, कामगाव मागशी
द्वितीय परीक्षांक रु ५०००० (विद्यार्थी प्रतियोगिता)	श्रीमती विनायकी ज्ञानव	अंतरराष्ट्रीय इन्स्टिट्यूट ऑफ इंग्लिश व उच्चमध्य	सान गुरुजी विद्या प्रवाहिनी, खिरांद, जळगाव
तृतीय परीक्षांक रु १००००० (विद्यार्थी प्रतियोगिता)	श्रीमती अमृता गंधर्व	अंतरराष्ट्रीय इन्स्टिट्यूट ऑफ इंग्लिश व उच्चमध्य	श्रीमती विज्ञानी महिला महाविद्यालय, नागपूर

कथा

प्रतियोगिक	विजेत्याचे नाव	कथा	कॉलेजचे नाव
उच्च परीक्षांक रु १०००० (विद्यार्थी प्रतियोगिता)	श्री. मनु शिंदे	'हृदय'	विठ्ठलनाथ कला महाविद्यालय, औरंगाबाद
द्वितीय परीक्षांक रु ५०००० (विद्यार्थी प्रतियोगिता)	श्री. मनीष दर्शनाथ महाराष्ट्र	'कल्पवृक्षाची छाया'	शांतकीर्ण हान विज्ञान महाविद्यालय, औरंगाबाद
तृतीय परीक्षांक रु १०००० (विद्यार्थी प्रतियोगिता)	श्री. धनंजय व. माडगकर	'२ जराटव वर'	मराठवाडा महाविद्यालय, गतवाड, धारपूर

कविता

प्रतियोगिक	विजेत्याचे नाव	कवितेचे नाव	कॉलेजचे नाव
उच्च परीक्षांक रु १०००० (विद्यार्थी प्रतियोगिता)	१) श्री. अश्विन व. मराठवाडा	'हृदय'	विठ्ठलनाथ कला, मराठवाडा कॉलेज ऑनलाइन, कामगाव
	२) श्री. अश्विन व. मराठवाडा	'मी हवी काळजी काय काय'	शिवाजी सागर महाविद्यालय, अहमदनगर
द्वितीय परीक्षांक रु ५०००० (विद्यार्थी प्रतियोगिता)	१) श्री. अश्विन व. मराठवाडा	'मराठवाडा अर्धन कला व उच्चमध्य'	कला, अश्विन व. विज्ञान महाविद्यालय, लखनऊ
	२) श्री. अश्विन व. मराठवाडा	'बस मी हान'	पद्मनाभ मराठवाडा विद्यालय, अहमदनगर, मराठवाडा विद्यालय
तृतीय परीक्षांक रु १०००० (विद्यार्थी प्रतियोगिता)	१) श्रीमती अमृता गंधर्व	'कुल पदार्थकलांतराळा'	एन.टी.ई.एम. कॉलेज ऑनलाइन, औरंगाबाद
	२) श्री. मुष्का कर्नाट	'मराठवाडा मराठवाडा का अहमदनगर विद्या'	कला, अश्विन व. विज्ञान महाविद्यालय, लखनऊ

४. विशेष कार्यक्रम :

अ) 'भारतरत्न' श्रीमती लता मंगेशकर यांचा प्रतिष्ठानतर्फे सत्कार : स्वर्गप्राप्ती लता मंगेशकर यांना 'भारतरत्न' हा देशातील सर्वोच्च सन्मान मिळाला, त्यावद्दल यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई यांच्या वतीने दि.६ मे २००१ रोजी ह्दय सत्कार करण्यात आला. या सोहळ्याला प्रमुख पाहुणे म्हणून ज्येष्ठ अभिनेते दिलीपकुमार उपस्थित होते.

लता मंगेशकर यांचा परिचय करून देताना मा.श्री.शरदराव पवार म्हणाले की, श्रीमती लता मंगेशकर या 'भारतीय अद्भुततया' म्हणून झालेल्या संगीत क्षेत्रातील लेणं आहत. मर्यादे तेज आणि चंद्राची शीतलता तसेच फुलांचा सुगंध यांचा जगा परिचय करून दिला जात नाही. तसेच लताजींचे व्यक्तिमत्त्व आहे'

'आपल्या छोट्या वडिणीचा माझ्या ह्रस्ते सत्कार होतोय ही किती भाग्याची गोष्ट आहे'. या शब्दात अभिनेते दिलीपकुमार यांनी प्रमुख पाहुणे या नात्याने आपल्या भावना व्यक्त केल्या. या समारंभाच्या अध्यक्षस्थानी प्रतिष्ठानचे अध्यक्ष मा.शरदराव पवार होते. मा.ना.छगनराव भुजवळ, उपमुख्यमंत्री, प्रतिष्ठानचे कार्याध्यक्ष मा.श्री.मोहन धारिया, मा.डॉ.जय्या पटेल, मा.श्री.ना.धो.महानोर, प्रतिष्ठानचे पदाधिकारी, विश्वस्त, सभामंद तसेच शामकीय अधिकारी, कला क्षेत्रातील नामवंत मान्यवर व इतर प्रतिष्ठीत आमंत्रित उपस्थित होते. त्याचप्रमाणे श्रीमती सायराबानू, सौ.प्रतिभा पवार, श्रीमती आशा भोसले व मंगेशकर कुटुंबिय उपस्थित होते. श्रीमती लता मंगेशकर यांना सन्मानपत्र, पेंढणी, शाल व पुष्पगुच्छ देऊन सत्कार करण्यात आला. सत्कार सोहळ्यानंतर लतादीदीच्या सन्मानार्थ विख्यात गायक व संगीतकार पं. हृदयनाथ मंगेशकर यांनी "दिदी आणि मी" हा विशेष संगीत कार्यक्रम सादर केला.

'भारतरत्न लता मंगेशकर' या सत्काराम उत्तर देताना म्हणाल्या की, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबईतर्फे करण्यात आलेल्या या गौरवाने मला खूप आनंद होत आहे. मा.यशवंतराव चव्हाण यांच्या कुटुंबियांशी आपले पूर्वीपासून जवळचे संबंध होते. महाराष्ट्र राज्य स्थापनेच्यावेळी स्वर्गीय यशवंतराव चव्हाण त्यांच्या विनंतीवरून मी "धनश्याम सुंदरा" हे गीत गाविले होते, अशी आठवणही त्यांनी सांगितली.

ब) मुलांसाठी संस्कार शिवीर : १० ते १५ वर्षांपर्यंतच्या मुलांसाठी २६ डिसेंबर ते ३० डिसेंबर या पांच दिवसांत कला संस्कार शिविराचे आयोजन यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबईच्या वतीने केले होते. यावेळी साहित्य, संगीत, नृत्य-नाट्य, चित्र, हस्तकला, कराटे, योग आदि विषयांवर मार्गदर्शन करण्यासाठी पं.अजय पोहनकर, कवियत्री वंदना विटणकर, सुलभा देशपांडे, विकास सवनीम, राजश्री शिर्के, सुधा जोशी असे अनेक मान्यवर आले होते. कुलाबा, कफपरंड, गिरगांव, वरळी, पाले अशा मुंबईच्या विविध भागातून ३५ मुलांमुलींनी या शिविराचा फायदा घेतला. शेवटच्या दिवशी मुलांनी शिविराविषयीचे आपले मनांगत लिहून व्यक्त केले. अशा प्रकारची शिविरे पुन्हा पुन्हा आयोजित केली जावीत व मनाविकामासाठी प्रयत्न कावेत असे मत पालकांनीही व्यक्त केले. प्रतिष्ठानचे सरचिटणीस मा.शरद काळे यांच्या अध्यक्षतेखाली मांगता समारंभ साजरा झाला. या शिविराचे संयोजन श्रीमती रेखा नावेंकर यांनी केले होते.

क) सेंटर फॉर इंटरनॅशनल ट्रेड इन ॲग्रीकल्चर ॲण्ड ॲग्रोवेस्ट्रि इंडस्ट्रिज ('सीटा') परिषद-

चर्चासत्र : 'सीटा' या प्रतिष्ठानने स्थापन केलेल्या दिल्ली येथील केंद्रामार्फत ३०.१२.२००१ रोजी जागतिक व्यापार करारामंथी चर्चासत्र चव्हाण सेंटर, मुंबई येथे आयोजित करण्यात आले होते. या चर्चासत्राचे अध्यक्षस्थान मा.श्री.शरदराव पवार यांनी भुषविले होते. श्री.मोहन धारिया, श्री.सनद मेहता, श्री.शंकरराव कोल्हे, श्री.के.एम.गोयंका, श्री.के.राजन्, श्रीमती अनुगधा देसाई, श्री.शरद काळे इत्यादी गव्हर्निंग कौन्सिल सदस्य, शासनाचे अधिकारी, महकारी संस्था आणि पणन संस्थांचे पदाधिकारी, १८ कृषीतंत्रज्ञ आणि पत्रकार या चर्चासत्राला उपस्थित होते. या चर्चासत्राला नामदार, श्री.गणपतराव देशमुख, पणनमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, आवर्जून उपस्थित होते. तसेच चर्चासत्रात 'सीटा'चे कार्यकारी संचालक, श्री.विजय मारडाणा यांनी सदर संस्थेच्या कार्याविषयी तसेच जागतिक बाजार व शेतीमालाच्या किमतीसंबंधी उपयुक्त माहिती न्युझिलंडने आपल्या देशात कमी किमतीने विकलेल्या (डॅप केलेल्या) 'चिज' च्या उदाहरणासहित सादर केली. चर्चासत्रात

दिनेलो माहिती शेतकऱ्यामध्ये प्रसृत करण्याबाबत तसेच जागतिक व्यापार संघटनेच्या कराराप्रमाणे सहकारी संस्थांवर आणि कुवोमात पणन व्यवस्थेवर होणा-या परिणामासंबंधी व कार्यवाहीसंबंधी चर्चा करण्यात आली.

या चर्चासत्राने दोहा येथे भरलेल्या पांगेपदेसंबंधी माहिती देण्यात आली. तसेच शेती, सेवा, शेतीमालाला उपयुक्त असलेल्या वाजतगंधा, बौद्धिक मालमत्ता, व्यापारीमालात गुंतवणूक, जागतिक व्यापार, स्पर्धा, जागतिक करारांचे निष्पत्तीप्रमाणे व्यापारविषयक माहितीची देवाण-घेवाण इत्यादी विषयांवर 'सीटा'चा दृष्टिकोन समजून देण्यात आला. सीटा नव्हे या विषयावर टिपणीही मवांना देण्यात आली होती.

४) **कायद्याची ओळख** : विविध कायद्याची ओळख सामान्य जनतेला, होतकरू वकिलांना आणि अभ्यासकांना करून देण्यासाठी कायदेविषयक फोरमने 'कायद्याची ओळख' या व्याख्यानमालेचे आयोजन केले होते. यावर्षी 'मानवीहक्क आयोगाची भूमिका आणि कार्य' याविषयावर न्या.ए.व्ही.सावंत (माजी मुख्यन्यायाधीश केरळ उच्चन्यायालय) यांचे व्याख्यान म २००९ मध्ये आयोजित करण्यात आले होते. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्रतिष्ठानचे विश्वस्त-मा.श्री.हुसेन दलवाई होते. त्याचवेळी ज्येष्ठ वकील सुरेंद्र देशमुख यांचे स्वच्छानिवृत्ती या विषयावर व्याख्यान झाले. या व्याख्यानाला कामगारनेते अरुण मंडता व इतर अनेक मान्यवर कामगार पुढारी, कामगार, महिला व सामाजिक कार्यकर्ते उपस्थित होते.

ई) **ग्रंथोत्सव** : मा.पंडित जवाहरलाल नेहरू आणि मा.यशवंतराव चव्हाण यांचे ग्रंथप्रेम लक्षात घेऊन, तसेच १४ नोव्हेंबर हो पंडितजींचे जन्मदिन व २५ नोव्हेंबर ही यशवंतरावजींची पुण्यतिथी या संस्मरणीय घटना लक्षात घेऊन यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान,मुंबई, नोकमत्ता व ग्रंथाली यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. ४ नोव्हेंबर ते ११ नोव्हेंबर २००९ पर्यंत चव्हाण सेंटर्समध्ये 'ग्रंथोत्सव २००९' आयोजित करण्यात आला.

ग्रंथोत्सवामार्फत केंद्र इमारतीमध्ये जवळजवळ २८ स्टॉल्स उभारण्यात आले होते. 'ग्रंथोत्सव २००९' च्या काळात सत्तरी वाचना वाचस्पती' हा नावांन्यपूर्ण कार्यक्रम श्रीमती माधवी कामत व श्रीमती अमला नेवाळकर यांच्या सहकार्याने आयोजित करण्यात आला. या कार्यक्रमात अनेक वाचकांनी भाग घेतला. विजयी स्पर्धकांना पुस्तकरुपाने बक्षिसे देण्यात आले. त्याचप्रमाणे पाल्नुवर प्रकाशनचे मालक श्री.रामदास भटकळ यांची विविध विषयावरील पुस्तकांनी 'पुस्तकतुला' करण्यात आली व ती पुस्तके मचालक,ग्रंथालय,महाराष्ट्र राज्य यांचेमार्फत डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर पारितोषिक विजेत्या ६ विभागान्विल एका ग्रंथालयाला एकसंच याप्रमाणे महा ग्रंथालयांना भेट म्हणून देण्यात आले. याशिवाय 'ग्रंथोत्सव २००९' ला संबंदून दनेदार सांस्कृतिक कार्यक्रमाही सादर करण्यात आले.

५. **सहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनी** :

१. गेल्यावर्षीच माल आर्थिकदृष्ट्या मंदीचे गेले. उद्योजकाकडून येणारे भांडवल थांबले व ब-याच डॉटकॉम कंपन्या बंद पडल्या. तंत्रज्ञान क्षेत्र आता बंद होत आहे, अशी मगळयांची समजूत झाली. पाश्चिमात्य देशातील सर्व क्षेत्रांच्या मंदीमुळे तंत्रज्ञान क्षेत्रातील नाक-या कमी होत आहेत व त्याचा प्रभाव तंत्रज्ञान प्रशिक्षण घेणा-या विद्यार्थ्यांवर होत आहे. विद्यार्थ्यांची मगळ ५५-५० कमी झाली. जलिकडे अधिक मुद्याणेची काही विन्हे दिसत आहेत व हीच तंत्रज्ञान प्रशिक्षण क्षेत्रातील उत्तम दृष्टी आहे.

२. **ईक (EAC- Diploma in Advanced Computer)**

२००९-२००२ सालमध्ये झालेल्या 'ईक' वर्गाचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे-

क्र.सं.	वर्ग	विद्यार्थी
१	ऑगस्ट २००९	०५
२	फेब्रुवारी २००२	५६ (वर्ग चालू आहे.)

३.

फेब्रुवारी व ऑगस्ट २००९ वर्गातील खालील विद्यार्थी उच्चश्रेणीमध्ये (मेरिट) आलेले आहेत.

क्रमांक	वर्ग	विद्यार्थी
१.	फेब्रुवारी २००९	प्रथम- श्री.अनिकेत पालकर द्वितीय- श्री.अजित टिपणीस तृतीय- श्री राकेश कामत
२.	ऑगस्ट २००९	प्रथम- श्री.तुषार बालीजकर द्वितीय- श्री.निखिल नलगीरकर तृतीय- श्री.केतन मुभेदार

४. विद्यार्थी नोक-या नियुक्ती : सुमारे २२ कंपन्यांनी आपल्या विद्यार्थ्यांना नियुक्तीसाठी मुलाखतीसाठी बोलावले आहे व वर्ग संपल्यानंतरही बोलावले आहेत. जवळ जवळ ४४ विद्यार्थी नियुक्त झाले असून, १० विद्यार्थी 'इंटरनॅशनल प्रोग्रामवर' काम करीत आहेत. विद्यार्थ्यांची माहिती (वायो-डेटा) विविध 'प्लेसमेंट एजन्सी'ना पाठविण्यात आली असून, त्यांच्या माहितीचा (वायो-डेटांचा) समावेश प्रतिष्ठानच्या वेबसाईटवर करण्यात आला आहे.

५. मार्केटिंग : डिसेंबर २००९ मध्ये झालेल्या 'कॉन्फडरेशन ऑफ इंडियन इंडस्ट्रीजच्या' भव्य मेळाव्यात यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानच्या माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनीने उत्स्फूर्तपणे भाग घेतला. मेळाव्यातील हा एक लोकप्रिय स्टॉल होता.

६. माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनीने 'आय.ई.ई.ई. या कॉलेजेसच्या' उत्सवामध्ये भाग घेतला त्यामध्ये विद्यार्थिनी, रामराव आदिक व सायुसिध्दिक कॉलेजेसचा समावेश होता. या उत्सवामध्ये माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनीने प्रमुख पुरस्कृत संस्था म्हणून काम केले.

७. १ सप्टेंबरला (संगणक) साक्षरता दिवस' म्हणून या दिवशी सर्वसामान्य जनतेसाठी मुक्त इंटरनेट सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली.

८. प्री-डॅक (सीईटी-पूर्वतयारीवर्ग) डॅक कोर्सच्या कॉमन एन्ट्रन्स टेस्टच्या (सीईटी) पूर्वतयारीसाठी ४७ विद्यार्थी प्रबोधिनीच्या वर्गांना उपस्थित होते.

९. अँडव्हान्सड डिप्लोमा इन कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजीचे (एडीआयटी) खालीलप्रमाणे वर्ग चालविण्यात आले.

वर्ग	विद्यार्थी
जुलै २००९	२४
ऑक्टोबर २००९	०७

१०. डीआयटी (DIT- Diploma in Information Technology) : डीआयटी वर्ग पुढीलप्रमाणे चालविण्यात आले.

वर्ग	विद्यार्थी
एप्रिल २००९	१९२
जुलै २००९	१३४
ऑक्टोबर २००९	११३
जानेवारी २००२	९१

११ तंत्रज्ञान प्रशिक्षणाकरिता सी-डॅक व भारतीय लष्करामध्ये एक करार (एम.ओ.यु.) संपत करण्यात आला. त्या अन्तर्गत २१ लष्करातील व ४६ नोर्मॅन्तील सेवकांनी तंत्रज्ञान प्रशिक्षण घेतले.

१२ अपंगांसाठी कॉम्प्युटर प्रशिक्षण : अपंगांसाठी फीमध्ये खास सवलत देण्यात आली. ८ विद्यार्थ्यांनी या संधीचा फायदा घेतला. ५ विद्यार्थ्यांनी ('डीआयटी') वर्ग पूर्ण केला. तसेच एका विद्यार्थ्याने 'एडीआयटी' वर्गाचा लाभ घेतला.

इतर

१३ डाका 'डिप्लोमा इन अप्लाइड कॉम्प्युटर आर्ट्स' कोर्स सुरु करण्याकरिता सी-डॅककडून करार करण्यात आला. हा कोर्स साधारणतः सप्टेंबर २००२ मध्ये सुरु होत आहे.

१४ इंटरनेटपे स्कॅम : सी-डॅकच्या सुचनेवरून इंटरनेटपे स्कॅम सुरु करण्यात आली. या योजनेखाली निवडलेल्या विद्यार्थ्यांना 'डॅक वर्ग' संपल्यानंतर प्रशिक्षण दिले जाते.

१५ क्वालिटी मॅनेजमेंट मिस्टिम : आयएमओ २००१-२००२ हे प्रमाण मिळविण्याकरिता सी-डॅकने 'क्वालिटी मॅनेजमेंट मिस्टिम' सुरु करण्याचे योजिले आहे. सर्व अधिकृत प्रशिक्षण केंद्रांपेकी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, माहिती तंत्रज्ञान प्रबोधिनाच्या ही 'मिस्टिम' अंमलात आणून कार्यरत करण्यास निवडले आहे.

१६ कोर्स सुधारणा : सर्व कोर्सेसचा अभ्यासक्रम तंत्रज्ञानाच्या उद्योगक्षेत्रातील उच्च दर्जाच्या वर्गवरील राहण्यासाठी योग्यरित्या सुधारण्यात येत आहेत.

१७ हार्डवेअर व सॉफ्टवेअर सुधारणा :- अन्याधुनिक प्रशिक्षण उपलब्ध करून देण्यासाठी, वेळोवेळी हार्डवेअर व सॉफ्टवेअरमध्ये सुधारणा करण्याकडे लक्ष पुरविण्यात येत आहेत. एक आय.एम.डी.एन.लाईन स्थापित करण्यात आली आहे.

१८ अतिरिक्त प्रशिक्षण : पर्मनॅन्सी डेव्हलपमेंट व अप्टिट्यूट टेस्टसद्वारे अतिरिक्त प्रशिक्षण देण्याच्या योजना आखल्या आहेत.

१९. प्रयोजनसव : यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानच्या आवारात प्रयोजनसव साजरा करण्यात आला व त्यात माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनीने उत्स्फूर्तपणे भाग घेतला.

२०. स्वर मंदार शिबीर : यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानने आयोजित केलेल्या 'संस्कार शिबिरात' माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनीचा पूर्ण पाठिंबा होता व प्रबोधिनीच्या शिक्षकांनीमुद्दा त्यात भाग घेतला.

२१. यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानच्या माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनीने वांगली प्रगति केली असून, सी-डॅकच्या दंडकानुसार विद्यार्थ्यांना उच्च दर्जाचे शिक्षण उपलब्ध करून देत आहे.

वरील सर्व संगणक शिक्षणक्रमांसाठी आधुनिक पध्दतीची यंत्रसामुग्री प्रतिष्ठानने खरेदी केली आहे. संगणक वर्ग व संगणक प्रयोगशाळा सर्व सोयींनी सुसज्ज करण्यात आली आहे. यासाठी लागणारा प्रशिक्षित सेवकवर्ग नेमण्यात आला आहे. माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनीचे संचालक निवृत्त ब्रिगॅडियर श्री.सुशील गुप्तन, मुख्य तांत्रिक अधिकारी, श्री.मयूर परांजपे व श्री.अमित मुधाळे, मुख्य पणन व सेवायोजन अधिकारी श्री.विक्रम वासुदेव हे काम पाहतात. 'रॉयल वेस्टर्न डोंडिया टर्फे क्लब लि.' यांच्याकडून प्रतिष्ठानला मिळालेल्या देणगीतून पुढीलवर्षी शारीरिक अपंगत्व असलेल्या व्यक्तींसाठी स्वतंत्र वर्ग सुरु करण्याचा विचार आहे.

६. प्रतिष्ठानच्या सहकार्याने कार्यरत असलेले इतर कार्यक्रम/उपक्रम :

अ) भारतीय भटकं विमुक्त संशोधन संस्था, संशोधन प्रकल्प, सातारा :

भारतीय भटकं विमुक्त संशोधन संस्था, सातारा यांनी महाराष्ट्रातील भटक्या जमातींच्याविषयी पथदर्शक प्रकल्प वून १९९९ पासून सुरु केला आहे. पहिल्या टप्प्यात १८ जिल्ह्यांचे सर्वेक्षण पूर्ण केले असून उर्वरित जिल्ह्यांचे सर्वेक्षण पूर्ण करण्यास काम चालू आहे.

व) अंधश्रद्धा निर्मूलन कार्यक्रम : यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई व महाराष्ट्र अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती, मानाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने महाराष्ट्रभर अंधश्रद्धा निर्मूलन, वैज्ञानिक दृष्टिकोन व महाराष्ट्रातील संत आणि समाजसुधारकांचा सत्यशोधकी वाग्मा याविषयी प्रयोजनाचे कार्यक्रम राबविले जातात. तसेच 'सत्यशोध प्रज्ञा परीक्षा' मार्फत महाराष्ट्रातील प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षकांची तसेच प्राध्यापकांची शिविरे आयोजित करण्यात येऊन परीक्षा घेतली जाते. प्रकल्पाचे अध्यक्ष डॉ. वसंतराव गोवारीकर व प्रतिष्ठानचे कार्याध्यक्ष मा. मोहन धारिया यांच्या महीचे प्रशिक्षणार्थींना प्रमाणपत्र दिले जाते.

क) 'प्रथम-मुंबई शिक्षण उपक्रम' : 'प्रथम-मुंबई शिक्षण उपक्रम' या संस्थेच्या उपक्रमाला प्रतिष्ठान महकार्य देते. त्यास अनुसरून 'प्रथम-मुंबई शिक्षण उपक्रम'च्या कार्यालयासाठी केंद्र इमारतीतील जागा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. मुंबई शहरात झोपडपट्टीवासिवांच्या मुलांना शिक्षणाची गांडी लागावी, म्हणून बालवाड्या चालविणे, संगणकांचे प्रशिक्षण देणे, झोपडपट्टीतील स्थानिक रहिवाशांमधून उपक्रमाकरिता शिक्षक-शिक्षिका तयार करणे इत्यादी महत्त्वपूर्ण कामे 'प्रथम-मुंबई शिक्षण उपक्रमा' मार्फत डॉ. माधव चव्हाण व श्रीमती फरिदा लांबे यांच्या मार्गदर्शनाखाली मोठ्याप्रमाणावर केली जातात.

ड) इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ पब्लिक अॅडमिनिस्ट्रेशन, महाराष्ट्र शाखा : या संस्थेच्या वतीने दरवर्षी यशवंतराव चव्हाण मेमोरियल लेक्चर आयोजित करण्यात येते. सदर संस्थेने यावर्षी मा. डॉ. पी. सी. अल्लेक्झांडर, राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे व्याख्यान आयोजित केले होते. सदर व्याख्यानास वरिष्ठ शासकीय अधिकारी व प्रतिष्ठित मान्यवर उपस्थित होते.

७. यशवंतराव चव्हाण शिष्यवृत्ती :

अ) प्रतिष्ठानने दिलेल्या शिष्यवृत्तीतून डॉ. गो. मा. पवार, सोलापूर यांनी 'महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे : जीवन व कार्य' या विषयावर प्रकल्प पूर्ण केला असून तो प्रतिष्ठानला सादर केला आहे. पुढील कार्यवाही चालू आहे.

ब) 'महाराष्ट्राच्या औद्योगिकरणाचे सामाजिक आणि सांस्कृतिक परिणाम' संशोधन प्रकल्प

औद्योगिकरणाचे समाजावर, भाषेवर, संस्कृतीवर, लोकांच्या राहणीमानावर काय परिणाम झाले याविषयीचे संशोधन श्री. प्रकाश देशमुख टप्प्याटप्प्याने पूर्ण करणार आहेत. त्यावाचतीत श्री. देशमुख यांच्याशी वेळोवेळी पत्रव्यवहार केला आहे. श्री. देशमुख यांनी सदर प्रकल्पाचा कच्चा अहवाल प्रतिष्ठानला सादर केला आहे. अंतिम अहवाल लवकरात लवकर पूर्ण करण्याबाबत श्री. देशमुख यांना कळविण्यात आले आहे.

८. प्रतिष्ठानमार्फत देण्यात आलेली अनुदाने : अहवाल वर्षात खालील संस्थांना अनुदान देण्यात आले.

क्र.	संस्थेचे नांव	विषय	अनुदान रक्कम
१	महाग्रंथ, पुणे	दाससंदर्भान्त आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रासाठी	रु. ५०,०००/-
२	सार्वजनिक उत्सव समिती, नवी दिल्ली	'यशवंतराव चव्हाण स्मृति समारोहा'साठी	रु. ३०,०००/-
३	श्रीमती अरुणा ठेंगे	डॉ. विश्राम रामजी घाले व डॉ. रघुनाथ विठ्ठल खंडकर यांचे चरित्र व कार्यशोध प्रकल्पासाठी	एकूण रु. ६३,०००/- त्यापैकी आतापर्यंत रु. ४६,०००/- त्यांना देण्यात आले.

इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ पब्लिक मा. चव्हाणसाहेबांच्या स्मृतिव्याख्यानमालेसाठी
अॅडमिनिस्ट्रेशन, महाराष्ट्र शाखा

रु. १०,०००/-

९. प्रतिष्ठानला मिळालेले अनुदान : ग्रंथालय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, यांचेकडून सन २००१-२००२ सालासाठी प्रतिष्ठानच्या ग्रंथालयासाठी रु. ३२,०००/- चे अनुदान मिळाले.

१०. प्रतिष्ठानच्या विभागप्रमार्फत आलेले कार्यक्रम/उपक्रम :

अ. कृषी व सहकार व्यासपीठ :

सहकार विभाग कृषी व सहकार व्यासपीठाचे काम विशाल सहयाद्री सदन, पुणे येथील कार्यालयामधून चालते. व्यासपीठाचे निमंत्रक म्हणून प्रतिष्ठानचे विश्वम्त श्री.ज्ञानेश्वर खेरे हे काम पाहतात.

सहकार -

१. महाराष्ट्र स्वायत्त आत्मनिर्भर सहकारी संस्था अधिनियम' यावर सहकार अभ्यास मंडळात सविस्तर चर्चा करून निघालेले निष्कर्ष शासनाकडे पाठविले.
२. 'भारत सरकारचा अर्थमंत्रालय' या विषयावर तज्ञांच्याबरोबर चर्चा करून कृषी सहकाराबाबत भारत सरकारच्या अंदाजपत्रकात काय तरतुदी असाव्यात याचा मसुदा तयार करून केंद्र सरकारच्या अर्थमंत्र्याकडे पाठविण्यात आला.
३. सहकार मप्ताह : महाराष्ट्र राज्य सहकारी संघाच्या महयोगाने 'राज्य कृषी व ग्रामीण विकास बँकेच्या' अहवालावर डॉ.पी.आर.दुभाषी यांचे व्याख्यान आयोजित केले.
४. कै.घनंजयराव गाडगीळ जन्मशताब्दी : कै.घनंजयराव गाडगीळ जन्मशताब्दी समितीने रयत शिक्षण संस्थेबरोबर आयोजित केलेल्या कार्यक्रमात प्रा.पंडीत यांनी प्रतिष्ठानचे प्रतिनिधित्व केले. प्रा.एन.डी.पाटील अध्यक्षस्थानी होते.
५. 'वनगई' या संस्थेबरोबर प्रतिष्ठानने 'पंचायतराज व ग्रामीण उद्योग प्रशिक्षण' याविषयी श्री.मोहन धारिया यांचे अध्यक्षतेखाली कार्यक्रम आयोजित केला. श्री.अण्णा हजारो या कार्यक्रमाला उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे संचालन श्री.ज्ञानेश्वर खेरे यांनी केले.
६. ग्रामीण पनपुरवठा अभ्यास समिती : भारत सरकारने ग्रामीण पतपुरवठ्याचा अभ्यास करण्यासाठी श्री.व्यास आणि श्री.कपूर यांच्या अध्यक्षतेखाली वेगवेगळ्या समित्या नेमल्या होत्या. व्यास समितीने वेगवेगळ्या प्रश्नांवेल्या इंजिनीटर्स प्रसिद्ध केल्या होत्या त्याचे मराठी भाषांतर करून जिल्हा सहकारी बँका, माखर कारखाने, पतपेढ्या आणि सहकारी संस्थांचे फेडरेशन यांना पाठविल्या होत्या. त्यांच्याकडून भरून आलेल्या प्रश्नावलीचा अभ्यास करून निवेदन तयार करण्यात आली व संबंधित समित्यांना सादर केली.
७. 'भारतीय सहकारिता अध्ययन संस्थे'चे कोल्हापूर येथे वार्षिक अधिवेशन बोलाविले होते. या अधिवेशनास प्रतिष्ठानचे प्रतिनिधी उपस्थित होते.
८. राष्ट्रीय सहकारी धोरण परिसंवाद : भारत सरकारने प्रसारित केलेले 'राष्ट्रीय सहकारी धोरण' याविषयावर व्यासपीठाप्रमार्फत चर्चासत्रे आयोजित करून सविस्तर चर्चा केली. तज्ञांचे त्याबाबतचे निवेदन भारत सरकारच्या संबंधित अधिका-यांना पाठविले.
९. मा.मुख्यमंत्री विलासरावजी देशमुख, खा.शरद पवार यांनी 'जागतिक व्यापार करारा'च्या संदर्भात कृषी पणन व्यवस्थेमध्येही बदल करण्याची आवश्यकता असल्याचे अनुक्रमे औरंगाबाद व वुलढाणा येथे जाहीर प्रतिपादन केले होते. त्यास अनुसरून कृषी सहकार व्यासपीठाने एक तज्ञ समितीचे गठन करून 'महाराष्ट्र कृषी पणन (नियमन) अधिनियम' यामध्ये कोणते बदल करणे आवश्यक आहे, त्याचा मसुदा तयार केला. सदर मसुद्यावर मा.ना.गणपतराव देशमुख,मंत्री,पणन विभाग यांचे अध्यक्षतेखाली वैकुंठमेहता नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ क्रो.ऑप.मॅनेजमेंट,पुणे या संस्थेत एक कार्यशाळा आयोजित केली होती. सदर कार्यशाळेला महाराष्ट्रातील कृषीबाजार समित्यांचे प्रतिनिधी आणि शासकीय अधिकारीवर्ग मोठ्याप्रमाणात उपस्थित होता. चर्चेच्या अनुषंगाने पणन कायदा दुरुस्ती मसुदा विधिमंडळाच्या सिलेक्ट समिती सदस्यांसाठी तयार करण्यात आला. विधिमंडळाच्या सिलेक्ट कमिटीच्या निमंत्रणावरून प्रत्यक्ष हजार राहून व्यासपीठाचे निमंत्रक-विश्वम्त-श्री.ज्ञानेश्वर खेरे, श्री.एस.टी.भिरे, श्री.कोरावे यांनी निवेदन सादर केले. यामध्ये

मुचविलेल्या दुरुस्त्याबाबत कृषीवाजार समित्यांच्या सदस्यांनी व मंत्रीमहोदयांनी सहमती दर्शविली आहे. या विषयाबाबत मंत्रालयामध्ये मंत्रीमहोदयाच्या अध्यक्षतेखाली या खात्याचे सचिव व कायदा खात्याचे अधिकारी उपस्थित होत. त्या ठिकाणी प्रतिष्ठानने आपली वाजू मांडली. सहकार व्यासपीठाच्या कार्यक्रमास वरील मान्यवरांबरोबरच श्री.यशवंतराव खेरमोडे, प्रा.नाडकर्णी, डॉ.घाणेकर, श्री.वर्तक, डॉ.मिथ्दानी, डॉ.गो.स.कामत यांचे सहाय्य होत असते.

कृषी विभाग :-

- १ आंतरराष्ट्रीय शेती करार आणि त्याचे परिणाम-
'अर्थवांच' संस्थेचे अध्यक्ष डॉ.नीळकंठ रथ यांनी शेतीमालाच्या निर्यातीवर एक प्रबंध तयार केला होता. त्यावर एक चर्चासत्र आयोजित केले होते. त्या चर्चेस श्री.मोहन धारिया, प्रतिष्ठानचे प्रतिनिधी यांच्या उपस्थितीत निवृत्त पणन संचालक श्री.भागवतराव पवार, प्रा.प्रदीप आपटे, सहकार आयुक्त डॉ.गोयल, श्री.मुरेश गवळी, व्यासपीठाचे निमंत्रक श्री.ज्ञानेश्वर खेर यांनी दोन चर्चासत्रे आयोजित केली.
- २ 'फॉरन ट्रेड डेव्हलपमेंट रेग्युलेशन अमेंडमेंट बिल, भारत सरकार' :
या विलाच्या मसुद्यावर तज्ञांच्याबरोबर सविस्तर चर्चा करून महत्वाच्या सूचना भारत सरकारच्या संघटित अधिका-यांकडे पाठविण्यात आल्या.
- ३ महाराष्ट्र शासनाने 'जागतिक करार' विषयावर स्थापन केलेला कक्ष :
महाराष्ट्र शासनाच्या कृषीमंत्रालयामार्फत बैठका आयोजित करण्यात येतात. त्या बैठकींना व्यासपीठाचे निमंत्रक श्री.ज्ञानेश्वर खेर प्रतिष्ठानतर्फे उपस्थित असतात.
- ४ अग्निहोत्र तंत्रज्ञानाचे प्रयोग : अग्निहोत्राद्वारे शेती उत्पादनात वाढ या विषयावरील तज्ञ श्री.परांजपे यांनी वनराई,पुणे येथे प्रयोग सादर केला होता. त्याला श्री.मोहन धारिया, भारत सरकारचे ग्रामीण विकास मंत्री नामदार व्यंकप्पा नायडू, श्री.भिडे, श्री.पंडीत व निमंत्रक श्री.ज्ञानेश्वर खेर उपस्थित होते.

ब) महाराष्ट्र महिला व्यासपीठ : (१) महाराष्ट्र महिला व्यासपीठातर्फे महिलांसाठी उपयुक्त असणा-या 'विविध व्यवसायाचे मार्गदर्शन' हा कार्यक्रम आयोजित केला होता. या कार्यक्रमात कुर्ला, घाटकोपर, विक्रोळी, मांडुप विभागातील संस्थांचे साधारण ३० प्रतिनिधी उपस्थित होते. श्रीमती शारदा साठे यांनी विणकाम, शिवणकाम व ब्युटिफालर इत्यादी व्यवसाय महिलांनी केले, तर त्या घर वसल्या स्वतः गृहोद्योग करू शकतील असे मत व्यक्त केले. उद्योगाकरिता भांडवल म्हणून आपण वचतगट केले पाहिजेत, अशी सूचना महिला व्यासपीठाने केली.

(२) २४ मे ते २६ मे २००९ पर्यंत तीन दिवसांचे शिविर लेस्ली हॉस्टेल,देवळाली येथे स्त्रीमुक्ती संघटनातर्फे झाले. तेथे महाराष्ट्र महिला व्यासपीठाच्या कार्यकर्त्या उपस्थित होत्या.

(३) दिनांक २ जून २००९ रोजी चेन्नई येथे तेरा संघटना मिळून 'महिला आरक्षण परिषद' झाली. महिलांना विधानसभा व लोकसभेत ३३ टक्के आरक्षण मिळालेच पाहिजे, अशी मागणी करण्यात आली. वेगवेगळ्या पक्षांच्या महिला व पुरुष प्रतिनिधींनी सहभाग घेतला.

(४) २ जून २००९ रोजी डिलाईल रोड येथे त्या विभागातील कामगारांसाठी काम करणा-या व्यक्तींना 'डिलाईल रोड भूषण पुरस्कार' देण्यात आला. या कार्यक्रमास मा.श्री.अनिल देशमुख,मंत्री,महाराष्ट्र राज्य अध्यक्ष म्हणून उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे नियोजन महाराष्ट्र महिला व्यासपीठाच्या कार्यकर्त्या वासंती शेवाळे यांनी केले होते. या कार्यक्रमास अंदाजे ३०० महिला उपस्थित होत्या.

(५) ९ जून, २००९ पाचगाव,कोल्हापूर येथे महाराष्ट्र महिला व्यासपीठाच्या वतीने वचतगट स्थापन करण्याचा मानस दाखवणा-या इंदिरा महिला मंडळ,कोल्हापूर यांचे दोन वचतगट स्थापन केले. यावेळी ६० महिला उपस्थित होत्या.

(६) १६ जून २००९ शिरडोन, जिल्हा-कोल्हापूर येथे खासदार,निवेदिता माने यांच्या उपस्थितीत श्रीमती वासंती शेवाळे यांच्या अध्यक्षतेखाली स्त्रीशक्ती वचतगट स्थापन करण्यात आला. अंदाजे ४०० स्त्री-पुरुष उपस्थित होते.

(७) २५ जून, स्त्री शक्ती महिला वचतगटाचा दुसरा वचतगट तमदलगे, कोल्हापूर येथे स्थापन करण्यात आले. पुस्तकाचे वाटप करण्यात आले. सक्षम होण्याचा महत्वाचा घटक म्हणजे वचतगट असे स्पष्ट मत व्यासपीठाच्या प्रतिनिधींनी व्यक्त केले.

(८) २३ जुलै, रंजी दादामातेच रुपवते स्मृती अभियान सभा घेण्यात आली. या कार्यक्रमास महाराष्ट्र महिला व्यासपीठाच्या कार्यकर्त्या उपस्थित होत्या.

(९) जुलै महिन्यात महाराष्ट्र महिला व्यासपीठाने गोरगांव येथे सहल आयोजित केली होती. महाराष्ट्र महिला व्यासपीठाने 'गेशनी' हे कुटुंब मल्ला केड वालवले जाते. अंडकोकेट श्रीमती लीला मेहता या 'गेशनी' केंद्राच्या प्रमुख असून येथे कायदेविषयक सल्ला केंद्रात घेणा-या गरजू व्यक्तींना मल्ला देण्याचे व त्यांच्या समस्या निवारण करणाऱ्या दृष्टिने त्या मार्गदर्शन करतात. त्यांना या कार्यात महिला व्यासपीठाच्या कार्यकर्त्या मदत करत असतात. या केंद्राद्वारे आजपर्यंत अकरा कुटुंबिक कन्या प्रकरण तडजोडी होऊन अथवा न्यायालयात दाखल होऊन सोडवली गेली आहेत.

(१०) ५ ऑगस्ट, रंजी मराठी वृत्तपत्रलेखक संघ, महाराष्ट्र महिला व्यासपीठ, कायदेविषयक सहाय्य व मल्ला फोरम यांच्या संयुक्त विद्यमाने दादर येथे कायदेविषयक प्रशिक्षणाचा कार्यक्रम झाला. या कार्यक्रमाचे संयोजन महिला व्यासपीठाने केले. या कार्यक्रमात अंदाजे १५० व्यावर प्रतिनिधींनी भाग घेतला. यावेळी लीगल एड फोरमच्या नामवंत वकिलांनी मार्गदर्शन केले.

(११) १४ ऑगस्ट, रात्री भारतीय स्वातंत्र्य फेरीचा कार्यक्रम होता. या कार्यक्रमासाठी महाराष्ट्र महिला व्यासपीठ व स्वभारत युवा आंदोलनाच्या वतीने अंदाजे ५० कार्यकर्ते उपस्थित होते.

(१२) ३० सप्टेंबर, रंजी महिला हक्क अभियान २०००-२००१ या विषया अंतर्गत महाराष्ट्र महिला व्यासपीठ व मो.वेणूताई चव्हाण महिला सम्या यांच्या संयुक्त विद्यमाने लोअर परले येथे स्त्रीविषयक कायदे व स्त्रियांना मार्गदर्शनपर कार्यक्रम सादर केला. 'जार्नालीकरण व दृश्यावत' याबाबत महिलांवर होणारे अत्याचार व त्यावर होणारे विपरित परिणाम याबाबत श्रीमती शारदा साठे यांनी विचार मांडले.

या कार्यक्रमांमध्ये अंड श्रीमती लीला मेहता यांनी स्व.वेणूताई चव्हाण यांच्या प्रतिमेला पुष्पहार अर्पण केला. त्यानंतर त्यांनी स्त्रीमुक्तीच्या संदर्भात स्त्रीविषयक कायदे व समस्या याबद्दल माहिती दिली. तदनंतर अंड निलेश पावसकर व महिला व्यासपीठ संयोजिका, शारदा साठे यांनी फौजदारी कायदे व स्त्रियांचे अधिकार याबद्दल मार्गदर्शन केले. या शिबिरास स्त्री-पुरुष प्रतिनिधींचा उत्कृष्ट प्रतिसाद मिळाला. कार्यक्रमास १०० प्रतिनिधी संपूर्णदिवस उपस्थित होते.

(१३) मुंबईत वसमधुन प्रवास करणा-या महिलांना होणारा त्रास व घेणा-या अडचणी याविषयी दिनांक ६ ऑक्टोबर रोजी चर्चा ठेवली होती. बी.ई.एम.टी प्रशासनाच्या वतीने श्री.तांबोळी, श्री.लोटेकर व श्री.नागावकर उपस्थित होते.

(१४) दिनांक १५ ते १७ ऑक्टोबर रंजी 'गेशनी' केंद्रात काम करणा-या महिला कार्यकर्त्यांसाठी मार्गदर्शन शिबीर आयोजित केले होते. पहिल्या दिवशी श्रीमती करुणा गांधवे यांनी महिलांचे सक्षमीकरण याविषयाबद्दल माहिती दिली. दुस-या दिवशी प्र.अडसुळ यांनी फौजदारी कायद्याबद्दल मार्गदर्शन केले व तिस-या दिवशी श्रीमती जयश्री अय्यंगार यांनी समुपदेष्टांनावर असलेले समर्पक शब्दात मार्गदर्शन केले.

(१५) दिनांक २ नोव्हेंबर २००१ ते ४ नोव्हेंबर २००१ या काळात नवी मुंबई-याशी येथे स्त्रीमुक्ती संघटना व ऑस एड युनिसेफ यांच्या संयुक्त विद्यमाने महिला विकास कार्यशाळा घेणा-या संवादकांसाठी एक प्रशिक्षण शिबीर झाले. शिबिरात महाराष्ट्र महिला व्यासपीठाच्या महिला कार्यकर्त्यांनी भाग घेतला.

(१६) १९ ते २१ नोव्हेंबर २००१ रंजी जिल्हा प्रशासन चंद्रपूर व पयतमाळ येथे स्त्रीमुक्ती संघटना व युनिसेफ यांच्या संयुक्त विद्यमाने आनंदवन-चंगेरा येथे महिला विकास कार्यशाळा झाली. दोन्ही जिल्ह्यांतील अंदाजे १ हजार महिला उपस्थित होत्या. ५०० महिलांना पहिले ५ दिवस व नंतरच्या ५०० महिलांना ५ दिवस प्रशिक्षित करण्यात आले. या कार्यशाळात महाराष्ट्र महिला व्यासपीठाच्या कार्यकर्त्यांनी खालील विषयावर वर्ग घेतले. १. स्त्री व स्त्रीविषयक दृष्टिकोन, २. विविध समस्या ३. पंचायत राज व राजसत्ता आंदोलन, ४. स्त्रियांसाठी असणा-या विविध योजनांची माहिती.

सांस्कृतिक कार्यक्रम सादरीकरणात 'मुलगी झाली हो' या नाटकाच्या कलापथकाचे सादरीकरण करण्यात आले. तर महाराष्ट्र महिला व्यासपीठाच्या माधुरी शर्मा यांनी लावणीनृत्य सादर केले.

(१७) दिनांक ७.१.२००२ रोजी कुलाबा महिला मंडळ यांच्यातर्फे १५० महिलांचा मेळावा झाला. त्यास महाराष्ट्र महिला व्यासपीठास आमंत्रित करण्यात आले होते. त्यात महिला व्यासपीठाच्या प्रतिनिधींनी भाग घेतला. हा कार्यक्रम श्रीमती राजेश्री नाखवा, कुलाबा महिला मंडळ यांनी आयोजित केला होता.

(१८) दिनांक १८.१.२००२ रोजी धारावी येथे डॉ.यायामाहेय आंबेडकर शताब्दी महिला मंडळ व महाराष्ट्र महिला व्यासपीठ यांचेतर्फे तिलागुळ समारंभ आयोजित करण्यात आला होता. यावेळी महाराष्ट्र महिला व्यासपीठातर्फे श्रीमती वासंती शेवाळे यांचे हस्ते यश फाउंडेशनने दिलेले 'शिलाई मशिन' महिलांला देण्यात आले. तसेच महिला व्यासपीठाच्या प्रतिनिधींनी मार्गदर्शन केले.

(१९) महाराष्ट्र महिला व्यासपीठ व यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानतर्फे 'सौ.वेणूताई चव्हाण जयंती' सादर करण्यात आली. या कार्यक्रमात दि.३० जानेवारी २००२ रोजी नाटय, कला, अभिनय अविष्कार स्पर्धा आयोजित करण्यात आल्या या स्पर्धेत २१ संस्थानी सहभाग घेतला. साधारण १५० व्यक्ती उपस्थित होत्या. या कार्यक्रमात ८ वर्षांच्या मुलीपासून ते ६५ वर्षांच्या महिलांनी सांस्कृतिक कार्यक्रमात सहभाग घेतला. त्या स्पर्धेत प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांकास दि.२ फेब्रुवारी २००२ रोजी सादर जयंतीनिमित्त बक्षिसे वितरण करण्यात आली. समारंभ व महिलांसाठी खुल्या क्रीडा स्पर्धा आयोजित केल्या होत्या. या क्रीडा स्पर्धेमध्ये ८० महिलांनी भाग घेतला. संध्याकाळी ४.०० वाजता श्रीमती वंदना विटणकर यांना प्रमुख पाहुणे म्हणून बोलविण्यात आले. त्यांच्या हस्ते सर्व विजेत्यांना पारितोषिके देण्यात आली.

(२०) ८.३.२००२ रोजी अमर हिंद मंडळाच्या हॉलमध्ये आंतरराष्ट्रीय महिलादिन सादर झाला. सर्व संघटना प्रमुख यांनी महिलांवरील अत्याचार, विकास, शिक्षण, आरोग्य इत्यादी विषयांवरील ठराव मंजूर करण्यात आले. यावेळी ठाणे येथील आदिवासी महिलांनी शौर्य दाखविल्याबद्दल त्यांचा सत्कार करण्यात आला. अंदाजे २७ संस्थांच्या मिळून ५०० महिला उपस्थित होत्या. या कार्यक्रमास श्रीमती निर्मला सामंत-प्रभावळकर, अध्यक्षा, महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग व ज्येष्ठ सामाजिक कार्यकर्त्या श्रीमती मृणाल गोरे उपस्थित होत्या.

(२१) २५.३.२००२ रोजी जनता व्यायाम शाळा सिध्दार्थनगर, वरली येथे यश फाउंडेशनने व सिध्दार्थनगर मंडळ यांनी एडुस जनजागरण आणि बचतगटामाठी कार्यक्रम आयोजित केला होता. यावेळी एडुसविषयी पथनाटय सादर करण्यात आले. त्यानंतर सिध्दार्थनगर येथील महिलांना बचतगटाची माहिती देण्यात आली. या कार्यक्रमास सुमारे १०० व्यक्ती उपस्थित होती.

क) नवभारत युवा आंदोलन :

नवभारत युवा आंदोलनाचे कामकाज संयोजक श्री.प्रेमानंद ठपवले यांचे मार्गदर्शनाने, संघटक-श्री.दत्ता बाळमराफ व श्री.मिलिंद कांबळे करीत असतात. या विभागामार्फत खालील कार्यक्रम राबविण्यात आले.

१. यशवंतराव चव्हाण स्मृति महाविद्यालयीन गुणगौरव चषक निबंध व वक्तृत्व स्पर्धा : सलगपणे सातव्यावर्षी महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांसाठी विद्यापीठ स्तरावर निबंध व वक्तृत्व स्पर्धा, मुंबई विद्यापीठ, पुणे विद्यापीठ, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, शिवाजी विद्यापीठ, अंतर्गत वैशिष्ट्यपूर्ण रीतीने आयोजित करण्यात आल्या. सहसंयोजक म्हणून पुणे विभागीय केंद्र, उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव व कराड विभागीय केंद्र या संस्थांचे सहकार्य लाभले. यशस्वी स्पर्धकांना सन्मानचिन्हे, प्रमाणपत्र व रोख रकमेच्या स्वरूपात पारितोषिके देण्यात आली. चारही विद्यापीठांत एकूण ५०० विद्यार्थी-विद्यार्थीनी यात सहभाग घेतला. स्पर्धेआधी कार्यशाळांचे आयोजन केले होते.

२. पर्यावरण संवर्धन कार्यशाळा : नवभारत युवा आंदोलन व शिवछत्रपति महाविद्यालय, पर्यावरण मंडळ, जुन्नर यांच्या वतीने जुन्नर येथे एक दिवसीय 'पर्यावरण संवर्धन कार्यशाळा' आयोजित करण्यात आली होती. १०० विद्यार्थ्यांनी सदर कार्यशाळेत सहभाग घेतला. व्याख्यान, चर्चा, स्लाईड-शो या माध्यमांचा उपयोग करण्यात आला.

३. समाज कार्यकर्ता प्रशिक्षणवर्ग : सामाजिक कार्याची आवड असणा-या स्त्री-पुरुषांकरिता समाज कार्यकर्ता प्रशिक्षणवर्गाचे आयोजन करण्यात आले. २० प्रशिक्षणार्थींनी यात प्रशिक्षण घेतले. प्रशिक्षणवर्गात विविध क्षेत्रातील तज्ञांनी मार्गदर्शन केले. प्रशिक्षणार्थीकरिता प्रकल्प भेट 'सर्वहारा जन आंदोलन', कोलाड व 'युसुफ मेहेरअली सेंटर', तारा, जि-रावगड येथे आदिवासी बांधवांकरिता काम करणा-या संघटनेमोवत आयोजित केली होती. सदर वर्ग ७ महिने दर गव्हारी सुरू होता.

४. एड्स प्रतिबंधक प्रशिक्षण नेतृत्व कार्यशाळा : मुंबई येथे दोन, धुळे येथे एक व नाशिक येथे एक अशा एकूण ४ 'एड्स प्रतिबंधक प्रशिक्षण नेतृत्व कार्यशाळांचे' आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यशाळेत सुमारे १५० प्रशिक्षणार्थींनी सहभाग घेतला. सदर प्रशिक्षणातून नवीन प्रशिक्षक व प्रचारक तयार करण्यात आले. या उपक्रमास धुळे येथील 'रक्ताश्रय' व नाशिक येथील 'मंगिनी' महिला मंडळांचे सहकार्य लाभले.

५. स्वातंत्र्यदिन जागरण फेरी दि.१४ ऑगस्ट २००१ च्या रात्री भारतीय स्वातंत्र्यदिनानिमित्त कार्यकर्त्यांची रात्रफेरी काढण्यात आली. फेरीमध्ये राष्ट्रीय स्मारकांना भेटी, कार्यकर्त्यांचे मनोगत, संविधान प्रतिज्ञा, राष्ट्रगीत घेण्यांत आले. त्याचप्रमाणे युवा काव्यजल्लोषामध्ये कवी संमेलनाचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर कवी संमेलनात मान्यवर कवींनी आपल्या कविता सादर केल्या.

६. चर्चासत्र व बैठका डॉ.गर्गाव साने,पुणे यांच्या 'युगांतर' या पुस्तकावर कार्यकर्त्यांसोबत चर्चा आयोजित करण्यात आली होती. मा.श्री.शरद कळे हे उपस्थित होते. मुंबईतील विविध क्षेत्रातील ५० कार्यकर्त्यांनी चर्चेत सहभाग घेतला.

- रायगड जिल्ह्यात अलिबाग येथे 'ठळी जमिनीसंदर्भात' एका बैठकीचे आयोजन करण्यात आले होते. त्यास आंदोलनाचे कार्यकर्ते उपस्थित होते.
- रेशनिंग प्रश्नावर जिल्हावार बैठका आयोजित करण्यात आल्या होत्या. त्याचप्रमाणे पुणे येथे रेशनिंग परिषद आयोजित केली होती. दारिद्र्यरेषा, रेशन भाववाद व रेशनघोरण या विषयांवर कार्यशाळेचे आयोजन केले होते. या परिषदेस नवभारत युवा आंदोलनाचे प्रतिनिधी उपस्थित होते.

७. 'वेद्य चळवळीच्या'- समतावादी शिक्षणाच्या दिशेने (कार्यकर्ता परिषद) नवभारत युवा आंदोलन व 'क्राय'मुंबई यांचे वतीने दोन दिवसीय समतावादी शिक्षणाच्या दिशेने कार्यकर्ता परिषद मुंबई येथे आयोजित करण्यात आली होती. या परिषदेत पश्चिम बंगाल, दिल्ली, केरळ व महाराष्ट्रातील विचारवंतांनी विविध विषयांवर आपले विचार मांडले. दोन्ही दिवस २००-२२५ कार्यकर्ते उपस्थित होते. टॅल्यानुसार ९ व १० मार्च रोजी मराठवाडा विभागाची परिषद तेलंगाव त-भाऊळगांव,त्रि-कीड येथे आली.

■ इतर

८. भारतीय जिविधान दिन २६ नोव्हेंबर हा भारताचा संविधानदिन साजरा करण्यात आला. मुंबईत विविध भागात काम करणा-या सामाजिक संस्थांच्या प्रतिनिधी/कार्यकर्त्यांना 'घटनेच्या मरनाम्याची प्रत' व शपथ मा.श्री.प्रेमानंद रुपवते यांनी दिली.

९. महान्या फुल स्मृतीदिनानिमित्त विधानभवनानील मा.फुले यांच्या पुतळ्याला हार घालून अभिवादन करण्यात आले. याप्रसंगी एका बैठकीचे आयोजन करण्यात आले होते.

१०.न्यू मॉडेल स्कूल, संगमनेर येथे शालेय व महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांकरिता शिविराचे आयोजन जयहिंद युवा मंचतर्फे करण्यात आले होते. त्यामध्ये आंदोलनाचे कार्यकर्ते सहभागी झाले. प्रद्योत्सव २००१ च्या कार्यक्रमास सक्रिय सहभाग दिला.

- डॉ.वावासाहेब आवेंडकर यांच्या महापरिनिर्वाण दिनानिमित्त मुंबई येथील कार्यक्रमांत सहभाग.
- परभणी येथे ९ वे 'विचारवेध संमेलन' आयोजित केले होते. त्यास युवा आंदोलनाचे कार्यकर्ते हजर होते.
- उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठाच्या राष्ट्रीय संवायोजना व नागी युवा मंच,औरंगाबाद यांचे वतीने विद्यार्थ्यांकरिता 'मंत्री मेळावा' जालना येथे घेण्यात आला. त्यास मार्गदर्शक म्हणून नवभारत युवा आंदोलनाचे कार्यकर्ते उपस्थित होते. यात ८० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.
- ११ जाने, राष्ट्रीय युवा दिन' निमित्त मुंबईत दोन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. 'मंत्री'संस्था व पुरोगामी युवा मंचाचे सहकार्य या कार्यक्रमात लाभले.
- प्रतिष्ठानचे उपाध्यक्ष दिवंगत दादासाहेब रुपवते यांच्या जयंतीनिमित्त कार्यक्रम भंडारदरा,जि-अहमदनगर येथे झाला. प्रतिष्ठानच्या वतीने युवा आंदोलनाचे कार्यकर्ते उपस्थित होते. मा.प्रेमानंद रुपवते यांच्या मार्गदर्शनाखाली विविध संस्थांनी कार्यक्रमाचे आयोजन केले होते.
- यशवंतराव चव्हाण राष्ट्रीय पुरस्कार २००१ चे मानकरी डॉ.कर्गिस कुरियन यांची श्री.सुनील वालावलकर यांनी आणंद, (गुजरात) येथे मुलाखत घेतली. सदर मुलाखत साप्ताहिक 'मकाळ' व प्रतिष्ठानच्या वार्तापत्राने प्रसिध्द झाली आहे.
- दहावी/बागवीच्या परीक्षेत गुणवत्ता यादीत आलेल्या महाराष्ट्रातील विद्यार्थ्यांना प्रतिष्ठानच्या वतीने ग्रंथ भेट व अभिनंदाचे पत्र पाठविण्यात आले. एकूण १०० विद्यार्थ्यांना सदर भेटी पाठविण्यात आल्या.
- कल्याण येथे 'प्रथम राष्ट्रीय गांधी संमेलन' आयोजित करण्यात आले. श्री.दत्ता वाळसराफ यांचे 'आंतरराष्ट्रीय निर्यातीकरणाचे धोके व गांधीजी' या विषयावर भाषण झाले.
- अखिल भारतीय विद्रोही मराठी साहित्य संमेलन (चवथे) अमरावती येथे पार पडले. त्यात आंदोलनाच्या कार्यकर्त्यांनी भाग घेतला.
- अभिव्यक्ती मिडीया फॉर डेव्हलपमेंट,नाशिक या संस्थेच्या वतीने घेण्यात आलेल्या प्रशिक्षण कार्यक्रमात प्रतिष्ठानच्या वतीने श्री.विजय कसबे व श्री.सुनील वालावलकर प्रशिक्षणाधी म्हणून सहभागी झाले.
- आंतरराष्ट्रीय महिलादिनानिमित्त आयोजित वारामती व सासवड येथील महिला मेळाव्यात प्रतिष्ठानच्या वतीने श्री.दत्ता वाळसराफ प्रमुख वक्ता म्हणून हजर होते. वरील सर्व उपक्रमात अनेक कार्यकर्त्यांचा स्वयंस्फूर्त सहकार्य व सहभाग लाभला.

ड) मोफत कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरम :

१. मोफत कायदेविषयक सल्ला केंद्र : महिन्याच्या प्रत्येक शुक्रवारी सायंकाळी ५.३० ते ७.३० या वेळेत कायदेविषयक सल्ला देण्याकरिता केंद्र सुरु असते. या केंद्रामध्ये नामवंत वकील उपस्थित राहून गरजू लोकांना तोंडी सल्ला देतात. वर्षभरात १०० पेक्षा जास्त लोकांनी या केंद्राचा लाभ घेतला.

२. पोंगडावस्थेतील मुलां-मुलींकरिता व्यक्तिमत्त्व विकास शिविरे : इयत्ता ८ वी ते इयत्ता १२ वीच्या आणि महाविद्यालयीन मुलां-मुलींकरिता भारतीय राज्यघटना, विवाह कायदा, पोटंगीचा कायदा, जीवनमूल्ये याविषयावर चर्चा स्वरूपात व्याख्यान दिली. यावर्षी मुंबई परिसरातील खालील ठिकाणी एक दिवसीय शिविरांचे आयोजन करण्यात आले होते.

अ) जिज्ञासा ट्रस्ट यांच्या सहकार्याने सरस्वती हायस्कूल नौपाडा, ठाणे., ब) डी.टी.एस.एस.कॉलेज ऑफ कॉमर्स कुरारकिलेज, मात्ताड. क) लाता लजपतरॉय कॉलेज ऑफ कॉमर्स अँड इकॉनॉमिक्स, हाजिअली. ड) अभिनव कॉलेज ऑफ आर्ट्स अँड कॉमर्स, भाईदर. ई) जे.एम.पटेल कॉलेज ऑफ कॉमर्स, गोरेगांव. फ) ज्ञानेश्वर विद्यालय, वडाळा.

या कार्यक्रमांत विद्यार्थ्यांना मुलभूत कर्तव्य आणि हुडाविरोधी शपथ देण्यात येते. आणि भारतीय राज्यघटनेच्या मरनाम्याचे वाचन होतं

३. ज्येष्ठ नागरिकांची कार्यशाळा : यांमध्ये ज्येष्ठ नागरिकांच्या संधांचे सहकार्य मिळत असते. या कार्यशाळांमध्ये ग्राहक संरक्षण कायदा, प्रॉपर्टीचा कायदा, इच्छापत्र, गुंतवणूक आणि सामाजिक/घरगुती प्रश्न या विषयावर चर्चा केली जाते. अशा कार्यशाळा पुढील ठिकाणी घेण्यात आल्या. अ) ज्येष्ठ नागरिक संघ, नेरुळ, ब) ज्येष्ठ नागरिक संघ, न्यू पनवेल

४. फोर्मच्या वतीने 'विझडम बँक' याविषयावर ज्येष्ठ नागरिकांची कार्यशाळा रुपारेल कॉलेज, माटुंगा येथे दि.२१ ऑक्टोबर रोजी आयोजित केली होती. या कार्यक्रमात श्रीमती अहिल्याताई रांगणेकर, डॉ. व्ही.जी.कुलकर्णी, श्री एल.एम.कवाडी यांचा शाल व श्रीफळ देऊन श्री.द.म.सुकथनकर, माजी मुख्यसचिव यांच्या हस्ते सत्कार करण्यात आला. त्याचवेळी ज्येष्ठ नागरिकांसाठी तयार करण्यात आलेल्या पुस्तिकेचे वितरण श्री.द.म.सुकथनकर यांचे हस्ते करण्यात आले.

५. कार्यकर्त्यांची कार्यशाळा : कार्यकर्त्यांना कायद्याच्या माहितीद्वारे सक्षम बनविण्याकरता यशवंतराव चव्हाण कायदा विभागाने कार्यकर्त्यांच्या कार्यशाळा आयोजित केल्या. यामध्ये महिलासंबंधी कायद्याची व्याख्याने घेण्यात येतात. मराठी चुनपत्रमध यांच्या सहकार्याने दादर, पूर्व आणि चांदसेनीय कायस्थ प्रभु-(सीकेपी) समाज हॉल, चेंबूर येथे कार्यशाळा घेण्यात आल्या.

६. गृहनिर्माण प्रश्नांसंबंधी कार्यशाळा : गृहनिर्माण प्रश्नांसंबंधी मुंबई जिल्हा को.ऑप.हाऊसिंग फेडरेशन आणि स्थानिक गृहनिर्माण सोमायट्या यांच्या सहकार्याने कार्यशाळा आयोजित केली जाते. कार्यशाळा पुढील ठिकाणी घेण्यात आल्या.

अ) प्रफुल्ल हॉल, सातकुड-पूर्व ब) घंटाळी सनिवासी परिषद, ठाणे यांच्या सहकार्याने ठाणे क) व्हॉलींटियर्स एक्सीक्युटिव्ह फोरम ऑफ इंडिया यांच्या सहकार्याने, यु.टी.आय इन्स्टिट्यूट वाशी, येथे कार्यशाळा संपन्न झाल्या.

७. माफत कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरमच्या बैठका : या सालात कमिटीच्या १२ बैठका आयोजित करण्यात आल्या.

१००२ पासून प्रतिष्ठानमध्ये माफत कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरमचे काम सुरु झाले, तेव्हा पासून आतापर्यंत, १० ऑगस्ट २००१ रोजी फोरमची १०० वी बैठक संपन्न झाली. प्रथम बैठकीचे अध्यक्ष वॉरिस्टर राजाभाऊ भोसले, माजी मरचिटणीस, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई हे होते. १०० व्या बैठकीचे अध्यक्ष मा.श्री.शरद काळे, मरचिटणीस, यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई होते. या बैठकीमध्ये फोरमच्या वाटचालीचा आणि कार्यक्रमांचा आढावा घेण्यात आला व नवीन कार्यक्रमांची मूची ठरविण्यात आली.

८. माहितीचा अधिकार : माहितीचा अधिकार या विषयावर महाराष्ट्र शासनाच्या वतीने कायद्याचे प्रारूप तयार करण्यात येत आहे. यामधर्भात मा.मुख्यमंत्री श्री.विलासराव देशमुख यांनी उच्चस्तरीय समितीची चर्चा आयोजित केली होती. या प्रवेना श्री.अण्णा हजारे, मत्परजन साठे आणि कायदेविषयक माफत सहाय्य व सल्ला फोरमचे अध्यक्ष अँड सत्यरंजन शर्माधिकारी सहभागी झाले.

विशेष कार्यक्रम

गानसमाज्ञी लता मंगेशकर यांना 'भारतरत्न' पुरस्कार मिळाल्याबद्दल सत्कार करतांना मा. श्री. शरदराव पवार, अध्यक्ष त्यांना खास मराठी पैठणी देत आहेत. सोबत प्रख्यात अभिनेते दिलीपकुमार, उपमुख्यमंत्री ना. छगन भुजबळ आणि प्रतिष्ठानचे कार्याध्यक्ष श्री. मोहन धारिया.

मा. श्री. राम प्रधान यांच्या 'बंधनाचे ऋण' या पुस्तकाच्या प्रकाशनानंतर त्यांचा सत्कार करतांना मा. श्री. शरदराव पवार, अध्यक्ष.

पुणे विभागीय केंद्र आयोजित 'समाज परिवर्तनासाठी साहित्य' या परिसंवादात बोलताना मा. श्री. मोहन धारिका, कार्यध्यक्ष, सोवत श्री. अनंतराव पाटील, श्री. शिवाजीराव सावंत, श्री. एस.के. कुलकर्णी व केंद्राचे अध्यक्ष श्री. ज्ञानेश्वर खैरे.

श्रीमती लता मंगेशकर यांच्या सत्कारप्रसंगी अभिनेते मा. दिलीपकुमार यांच्याशी दिलखुलास गप्पागोष्टी.

श्रीमती लता मंगेशकर सत्कार प्रसंगी श्रीमती प्रतिभाताई पवार, अभिनेत्री श्रीमती सायराबाबू, प्रतिष्ठानचे विश्वम्भन श्री. हुसैन दलवाई, श्री. ज्ञानेश्वर खैरे, श्री. कमलाकर मंड्रे - कोषाध्यक्ष, सुप्रसिद्ध कवी श्री. ना. धों. महानोर, नामदार दिलीप वळसे-पाटील व नामदार सुनील तटकरे

प्रवोत्सव - २००१ ला भेट देतांना
मा. श्री. शरदराव पवार, अध्यक्ष,
मा. श्री. शरद काळे, सगचिटणीस

सेंटर फॉर इंटरनॅशनल ट्रेड इन
अॅग्रीकल्चर अॅण्ड अग्रोवेस्ट इंडस्ट्रिज
(सीटा) यांनी आयोजित केलेल्या मुंबई
येथील चव्हाण सेंटरमधील बैठकीत चर्चा
करतांना मा.श्री. शरदराव पवार, अध्यक्ष,
मा. श्री. मोहन धारिया, कार्याध्यक्ष,
मा. ना. गणपतराव देशमुख,
मा. श्री. शंकरराव कोल्हे,
मा. श्री. सनत मेहता,
मा. श्री. सरढाणा, कार्यकारी संचालक

प्रतिष्ठानने आयोजित केलेल्या
खुल्या निबंध स्पर्धेतील विजेत्या स्पर्धकांना
पारितोषिक देतांना प्रमुख अतिथि
डॉ. सरोजिनी वैद्य.

कर्मवीर डॉ. बाळराव पाटील यांच्या जीवनावर बॅ.पी.जी. पाटील यांनी इंग्रजीत लिहिलेल्या 'बाऊटीफुल बर्नियन' या चरित्राचे प्रकाशन करतांना मा.श्री. मोहन धारिया, कार्यध्यक्ष, सोबत डॉ.व्ही. कुरियन, प्रा.एन.डी. पाटील, चेअरमन रयत शिक्षण संस्था, मा.श्री. हुसेन दलवाई व मा. श्री. झनेकर खैर, मॅकमिलन प्रकाशन, पुणे या संस्थेचे उपाध्यक्ष मा.श्री.डी.जे. मोदी.

नवभारत दुवा ऑर्गनायझर व उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव वतीने आयोजित करण्यात आलेल्या यशवंतराव चव्हाण गुणगौरव स्मृतिचषक निवेद्य/वक्तृत्व स्पर्धेचे उद्घाटन करताना संयोजक श्री. प्रेमानंद रुपवते, संचटक श्री. दत्ता बाळसुराफ व कार्यकर्ते.

सांगली विभागीय केंद्राने मा. चव्हाणसोबेबांचा जयंतीदिन साजरा केला, त्याप्रसंगी सत्कार करताना केंद्राचे अध्यक्ष श्री. गिरिश गांधी, सत्कारभूमी श्री. बाबासाहेब पुरंदरे, डा. राम शंकाळकर व श्री. संजय कोंडावार

९. सहभाग : एड्स आणि कायदा याबाबत के.ई.एम.हॉस्पिटलमध्ये वर्चस्वत्र आयोजित करण्यात आले. या वर्चस्वत्रात फोरमचा सहभाग होता. आकाशवाणी,मुंबई येथून भारताची राज्यघटना याविषयावर फोरमचे अध्यक्षानी दि.१३.१२.२००१ रोजी व्याख्यान दिले.

१०.कार्यदेविपयक मोफत सहाय्य व सत्ता फोरमच्या कार्यक्रमात मन्थरंजन धर्माधिकारी,चंअग्रमन, श्री.म.बा.पवार,सचिव, महादलंधर मोरजे, वी.एस.कुलकर्णी, के.एम.पाटील, श्री.नंदकुमार रेगे, श्री.प्रमोद ठाकळे, हेमंत केजाळकर, निलेश पावसकर, अजय केतकर, एन.एम.गजाध्यक्ष, महेश गावडे, श्री.मधुकरराव उगाले, श्री.दिलीप नळकर इत्यादी अडकोकटम् व मान्यवर सहभागी होतात.

इ) रंगस्वर विभाग :

रंगस्वर सांस्कृतिक विभागामार्फत करण्यात आलेले कार्यक्रम : प्रतिष्ठानच्या रंगस्वरतर्फे नाट्य, चित्रपट, गायन आदि कार्यक्रम होतात. वार्षिक वैयक्तिक वर्गणी रु.५००/-, पतीपत्नीसाठी रु.७५०/-, अपंगांसाठी रु.३५०/- भरून रंगस्वरचे सभासद होता येते. रंगस्वरच्या सदस्यांना तसेच प्रतिष्ठानच्या आजीव सदस्यांनाही कार्यक्रमांचा आस्वाद घेता येतो. सांस्कृतिक विभागामाठी मरचिटणीस,श्री.शरद काळे, डॉ.रवि वापट, विद्युस्त यांच्या मार्गदर्शनाखाली कार्यक्रमांचे नियोजन करण्यात येते. कार्यक्रमाच्या नियोजनात श्री.विजय देसाई, व्यवस्थापक, आणि रंगमंचावरील सर्व सेवक सहभागी होऊन कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी प्रयत्नशील असतात.

यावर्षामध्ये रंगस्वरच्या काही महत्त्वाच्या कार्यक्रमांचा तपशिल खालीलप्रमाणे आहे.

■ दरवर्षाप्रमाणे भीमसेन जोशी अध्यासन, ललित कला केंद्र,पुणे, पुणे विद्यापीठ आणि रंगस्वर यांच्या संयुक्त विद्यमाने दर महिन्याला नवीन कलाकारांची गायनाच्या अथवा वाद्यांच्या माध्यमातून ओळख करून देण्यात येते. यावर्षी अपर्णा गुरव, रुचिरा काळे, सारंगी आंबेकर, शंता दातार, रेखा नातू, कीर्ती मराठे, उत्तरा चांसाळकर यांचे शास्त्रीय गायनाचे कार्यक्रम झाले. आणि डॉ.रविंद्र गाडगीळ यांचे सतारवादन, मिलिंद तुळानकर यांचे जलतरंग वादन असे कार्यक्रम सादर करण्यात आले. त्याचबरोबर 'नशीबवान बाईचे दोन' व 'आळशी अत्तरवाल्याची गोष्ट' या दोन लघुनाटिका सादर करण्यात आल्या.

२५ ऑगस्ट ते ३१ ऑगस्ट या कालावधीत इंडियन एक्सप्रेसच्या सहकार्याने काही प्रेक्षणीय चित्रपट प्रदर्शित केले. २० ऑक्टोबर ते ३१ ऑक्टोबर २००१ या कालावधीत चित्रपट महोत्सव आयोजित करण्यात आला होता. 'चौथा आंतरराष्ट्रीय फिल्म फेस्टिव्हल', मुंबई अँकेडमी ऑफ मुव्हींग इमेज (मामी) यांच्या सहकार्याने २२ नोव्हेंबर ते २८ नोव्हेंबर २००१ या कालावधीत चव्हाण सेंटरमध्ये आयोजित करण्यात आला. दर दिवशी विविध भाषेतील आंतरराष्ट्रीय पांच-पांच चित्रपट दाखविण्यात आले. दि.४ मार्च २००१ ते ९ मार्च २००१ या कालावधीत इराणी चित्रपट महोत्सव भरविण्यात आला. त्याचबरोबर स्वातंत्र्यवीर सावरकर यांच्या जीवनावर आधारित सावरकर दर्शन प्रतिष्ठान यांच्या सहकार्याने 'वीर सावरकर' हा चित्रपट दाखविण्यात आला. या सर्व चित्रपटांना रसिकांनी उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिला.

■ नाट्यरसिकांकरिता व्यावसायिक नाटकांमोबतच काही प्रायोगिक नाटकांचे प्रयोग सादर करण्यात आले. संगीत स्वयंवर, विजय दिनानाथ चव्हाण, 'तुमचा मुलगा काय करतो?', 'ऑल दि बेस्ट', 'रंग्या रंगीला रे', 'सवका मालिक एक', 'ती फुलराणी' इत्यादी व्यावसायिक नाटके सादर केली. त्याचबरोबर सामाजिक विषयावरील प्रायोगिक नाटके सादर करण्यात आली. त्यामध्ये 'बुद्धिवल आणि प्रबु', 'वाटेवरती काचा गं', 'साठेचं काय करायचं?' इत्यादी नाटकांचा समावेश आहे. त्याचबरोबर प्रतिष्ठानच्या नागपूर विभागीय केंद्राने 'पुलं एक आनंद यात्रा' हा कार्यक्रम सादर केला.

■ 'कटयार काळजात घुसली' या नाटकाच्या आठवणीचा कार्यक्रम 'कटयार'चे दिवस या नावाने चव्हाण सेंटरमध्ये आयोजित करण्यात आला होता. यामध्ये प्रभाकर पणशीकर, फैयाज, सुरेश बापट, रमज किर्तने यांनी सहभाग घेतला, तर सूत्रसंचालन उत्तरा मोने यांनी केले. या सर्व नाटकांना नाट्यरसिकांनी उत्तम दाद दिली.

- वर्षांतील विशेषदिनानिमित्त रंगस्वरने विशेष कार्यक्रमांचे आयोजन केले होते. महाराष्ट्राचे लाडके व्यक्तिमत्त्व पु.ल.देशपांडे यांच्या प्रथम स्मृतीदिनानिमित्त प्रतिष्ठान निर्मित डॉ.जव्हार पटेल दिग्दर्शित 'पुल वृत्तांत' हा चित्रपट दाखविण्यात आला.
- आष्टी एकाद्रीनिमित्त 'अभंग' भक्तिगीतांचा कार्यक्रम 'सुंदर ते ध्यान' ३ जुलै २००१ रोजी आयोजित केला होता. अ कार्यक्रमालाची संकल्पना, संयोजन-निरूपण श्रीमती रेखा नावकर यांनी केले.
- १४ ऑगस्टला स्वातंत्र्यदिनाच्या पूर्वसंध्येला 'रंगस्वर व नवभारत युवा आंदोलना'तर्फे स्वातंत्र्य, समता, वंधूत्व आणि न्याय ये विषयांवर नवोदित कवींच्या कविता 'युवा काव्यजल्लोष' या नावाने सादर करण्यात आल्या. या कार्यक्रमाला अनेक नवोदित कवी आणि काव्यरमिक उपस्थित होते.
- उस्ताद झिया फरिउद्दीन डागर आणि रंगस्वर यांनी माणिक मुंडे (पखवाज) उस्ताद झिया फरिउद्दीन डागर (गायन) यांचा कार्यक्रम सादर केला.
- १६ नोव्हेंबर रोजी 'दीपावली' निमित्त रसिकांना श्रवणीय भेंजवानी देण्याकरिता 'दीपावली'च्या अभ्यंगमननादिनी 'मृगप्रभात' या नावाने वृंदा मुण्डकुर, आशा खाडिलकर यांचा शास्त्रीय गायनाचा आणि श्री.नयन घोंप यांचा मिनाखावादनचा कार्यक्रम संपन्न झाला. या कार्यक्रमाला सकाळी ७.०० वाजता कल्याण, डॉ.बिबली, विरार-वसई आणि उमनगरातून अनेक रसिकांनी उपस्थित राहून दाद दिली.
- प.कुमारगवधं यांच्या स्मृतीला अभिवादन करण्यासाठी वकाण सेंटरतर्फे दोन दिवसांचा 'संगीत महोत्सव' जानेवारी २००२ मध्ये आयोजित करण्यात आला होता. या महोत्सवात श्रीमती अश्विनी भिडे-देशपांडे, श्रीमती देवकी पंडीत यांचे शास्त्रीय गायन, उस्ताद शाहिद परवेज यांचे सितारवादन, श्रीमती डॉ.एन.राजम् यांचे कायोलिनवादन रसिकांनासाठी सादर करण्यात आले. या कार्यक्रमाला रसिकांनी उत्तमप्रकारे प्रतिसाद दिला.
- सुप्रसिद्ध गीतकार मजहर मुलतानपुरी यांच्या गीतांचा समावेश असलेला 'गीतके बहाने' आणि सुप्रसिद्ध गायक नरतन यांच्या गीतांचा 'फिर क्हा शाम', हे कार्यक्रम श्रीकांत पारगांवकर यांनी सादर केले.
- बळकटनाकारांचा नृत्य-मार्गाचा बहारदार कार्यक्रम 'आनंदी आनंद गडे' सादर केला गेला. याची संकल्पना व संयोजन श्रीमती रम्या नावकर यांनी केले.
- केंदुवर्गे महिन्यात टक्करीप्रमाणे कविसंमेलन आयोजित करण्यात आले. यामध्ये महेश केळुसकर, अशोक नायगांवकर, अशोक कामर, अरुण म्हात्रे, मो.कविता महाजन आणि रामदास फुटाणे इत्यादी मान्यवर कवींच्या कविता सादर करण्यात आल्या.
- २८ मार्च रोजी हार्डनिमित्त 'हार्म्यधारा कविसंमेलन' आयोजित करण्यात आले होते. या कविसंमेलनात महेश केळुसकर, अशोक नायगांवकर, फ.म.गिटे, माहबराब टागणे, प्रकाश पाठारे, श्रद्धा बेलसरे-खारकर आणि रामदास फुटाणे इत्यादी मान्यवर कवींच्या हार्म्य गमतीय कवितांनी या वर्षाच्या रंगस्वरच्या कार्यक्रमांचे सांगता झाली.

११. प्रतिष्ठानची विभागीय केंद्रे :

अ) पुणे विभागीय केंद्र : पुणे विभागीय केंद्राचे अध्यक्ष श्री.ज्ञानेश्वर खेरे,विद्यमान, श्री.शांतीलाल मुरतवाला तसेच श्री.अंकुश काकडे,सचिव यांचे मार्गदर्शनाखाली व सहकार्याने कार्यक्रम पार पडले.

१. भूकंपामुळे गुजरातवर जे संकट आले त्याची दयनीय अवस्था दाखविणारे फोटो प्रदर्शन कलादालनात २५,२६,२७ एप्रिल २००१ असे तीन दिवस आयोजित केले होते. श्री.मोहन धारिया यांचे हस्ते उद्घाटन झाले. मृत्युंजयकार शिवाजी मावंत हे प्रमुख पाहुणे म्हणून होते. श्री.ज्ञानेश्वर खेरे अध्यक्ष होते. शांतीलाल मुरतवाला व अंकुश काकडे यांनी कार्यक्रमाचे आयोजन केले.

२. अमृत महोत्सवी मराठी साहित्य संमेलन पुण्यात झाले त्यानिमित्ताने 'समाज' परिवर्तनासाठी साहित्य व न्याय 'यशवंतराव चव्हाणसाहेबांचे योगदान' असा परिसंवाद आयोजित केला होता. श्री.मोहन धारिया अध्यक्षस्थानी होते व श्री.ज्ञानेश्वर खेरे यांनी स्वागत केले. ज्येष्ठ साहित्यिक शिवाजी मावंत, ज्येष्ठ पत्रकार अनंतराव पाटील, श्री.रामभाऊ जोशी, एस.के.कुलकर्णी, प्रा.अनुराधा गुरव यांनी चर्चेत भाग घेतला. श्री.अंकुश काकडे यांनी प्रास्ताविक केले. श्री.शांतीलाल मुरतवाला यांनी आभार मानले.

३. नवोदित नाटककारांचा नाट्यमहोत्सव : यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान पुणे केंद्र व प्राध्यापक दिलीप जगताप यांची 'यशोगाथा' ही सांस्कृतिक संस्था यांच्या सहयोगाने २०,२१, २२ मार्च २००१ या तीन दिवसांत नवोदित नाटककारांच्या नाटकांचा महोत्सव साजरा करण्यात आला. महोत्सवात 'पक्षपात' 'राजदंड' 'पूज्यगुरुजी' ही तीन नाटके दाखविण्यात आली. श्री.मोहन धारिया, श्री.ज्ञानेश्वर खेरे, श्री.शांतीलाल मुरतवाला हे याप्रसंगी उपस्थित होते.

४. पुणे विभागातर्फे नुकतेच 'महिला व्यासपीठ'चे काम सुरु करण्यात आले आहे. ८ मार्च रोजी 'जागतिक महिला दिनानिमित्त'

शिवाजी मराठा सांसायटीचे जिजामाता मुर्तीचे हायस्कूल व ज्युनिअर कॉलेज यांचे सहयोगाने महिलादिनाचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. पुणे जिल्हा कृषी विकास प्रतिष्ठानच्या विद्युत्-सुपमा देशपांडे अध्यक्षस्थानी होत्या. कामगार नेत्या सौ.शैला लिमये, अॅड वंशाली कुलकर्णी, समाजसंविदा शोभा शेंडके यांनी मार्गदर्शन केले. प्राचार्य प्रमिला गायकवाड यांनी स्वागत केले. या मेळाव्यात 'मुलगी झाली हो' व 'एड्सला गाड' हे नाट्यप्रयोग दाखविण्यात आले. कार्यक्रमास श्री.शांतीलाल मुरतवाला, अंकुश काकडे हजर होते.

५. 'यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान महिला व्यासपीठ',पुणे नूतन महिला मंडळ धरंगांव यांचे संयुक्त विद्यमाने मौजे रहाटणी. ता.हवेली येथे महिला संघर्ष सप्ताह आयोजित करण्यात आला होता. या कार्यक्रमांमध्ये विविध भारती रेडिओच्या निवेदिका सौ.मंजिरी तिक्का, सौ.शामलाताई गायकवाड, श्रीरंग वारणे, सौ.सीमा कामठे, दै.प्रभातचे उपसंपादक रंगनाथ माळवे, समाजसंविदा चिमलताई जगताप या हजर होत्या. या कार्यक्रमाचे आयोजन यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान पुणे केंद्राचे संयोजक जेम्स खरात यांनी केले.

६. यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान व कोंढणपूर महिला ग्राम ता.हवेली,जि.पुणे च्या वतीने 'महिला हक्क अभियान २००१' या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. 'कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी कात्रजच्या समाजसंविदा मालतीताई कदम, रहाटवडयाच्या सरपंच सौ.कौसल्याताई चोरगे, ज्येष्ठ समाजसेवक प्रल्हाद तु.वेराट,कोंढणपूर, सौ.नीला कुमार, सौ.जयश्री डोंईफोंडे आदिंनी मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाचे आयोजन चव्हाण प्रतिष्ठानचे पुणे केंद्राचे संयोजक जेम्स खरात यांनी केले.

ब) विभागीय केंद्र नागपूर : नागपूर विभागीय केंद्राकडून सामाजिक, राष्ट्रीय, महिलांच्या समस्यांचे भान ठेवून समाज जागृती करण्याचे तसेच सांस्कृतिक कार्यक्रमांना प्राधान्य देण्यात आले.

प्रत्येक कार्यक्रमांच्या आयोजनात नाविन्य होते, विविधता होती. मा.यशवंतराव चव्हाण यांच्या कर्तृत्वाचा, विचारांचा प्रचार व प्रसार यावर सर्व कार्यक्रमांद्वारे भर दिला होता.

१. प्रज्ञावक्ताचा अभिनंदन सोहळा : १० सप्टेंबर २००१ रोजी संगणक व विज्ञान क्षेत्रात जागतिक विक्रम करून

नागपूरचे डॉन कुमार प्रज्ञावंत असय झाडगांवकर व कुमार तन्मय खिवडकर यांचा अभिनंदन सोहळा नागपूर विभागीय केंद्राभारत आयोजित करण्यात आला. कार्यक्रमाला माननीय श्री.मोहन धारिया अध्यक्ष म्हणून लाभले होते. श्री.नितीन गडकरी विशेष अतिथि म्हणून उपस्थित होते. दोन्ही कुमारांच्या मान्यपित्यांचाही याप्रसंगी मत्कार करण्यात आल्यावर या दोन्ही प्रज्ञावक्तांनी जागतिक पातळीवरील आपले अनुभव सांगून आपल्या कर्तृत्वाचे रोचक असे वर्णन केले. मा.मोहन धारिया व श्री नितीन गडकरी यांनी दोन्ही कुमारांचे अभिनंदन केले.

२. काश्मीर प्रश्न : व्याख्यान : नागपूर विभागीय केंद्राचे श्री.मंजय नहार यांचे 'काश्मीर प्रश्न' याविषयावर ४ नोव्हेंबर २००१ रोजी व्याख्यान आयोजित केले. लोकमत्ताचे निवासी संपादक आणि विदर्भ साहित्य संघाचे अध्यक्ष प्रा.सुरेश द्वाडगीकर समारंभाचे अध्यक्ष होते तर लिज्जत पापडचे संचालक,श्री.सुरेश कोते यांची विशेष उपस्थिती होती. नागपूर विभागीय केंद्राचे अध्यक्ष श्री गिरीश गांधी यांनी प्राम्नाविक केले तर आभारप्रदर्शन कार्यकारिणीचे सदस्य श्री.दिलीप जाधव यांनी केले.

३. यशवंतराव चव्हाण यांची पुण्यतिथी केंद्राने २५ नोव्हेंबर २००१ रोजी साजरी केली. या निमित्ताने 'स्व.यशवंतराव चव्हाण आणि सामाजिक परिवर्तन' या विषयावर नागपूर विद्यापीठाच्या डॉ.आंबेडकर अध्यासनाचे प्रमुख डॉ.भाऊ लोखंडे यांचे व्याख्यान आयोजित केले होते. माजी आमदार श्री.गोविंदरावजी वंजारी अध्यक्षस्थानी होते. डॉ.भाऊ लोखंडे आपल्या भाषणात म्हणाले की, देशातील शेतकरी, मजूर, दलित आणि सामान्यजनांच्या झोपडीत कै.यशवंतरावजींचे विचार प्रत्यक्ष कृतेने आणणे हे त्यांच्या महत्त्वाचे आणि शिष्यांचे कर्तव्य असून त्यांचे ते खरे स्मारक ठरेल. राष्ट्रीयकृत बँकांमध्ये स्वबोद्धांना आग्रहण आणि नागपूरच्या दीक्षाभूमीसाठी जमीन मिळवून देण्यात कै.यशवंतराव चव्हाण यांनीच पुढाकार घेतला होता.

आपल्या अध्यक्षीय भाषणात मा.गोविंदरावजी वंजारी म्हणाले मुख्यमंत्री झाल्यानंतरही गरिबांचिपयी कै.यशवंतराव चव्हाण यांना कळवळा होता. त्यांच्या मित्रपरिवारात सर्व स्तरांतील सर्वपक्षीय राजकारणी तर होतंच पण साहित्य, संस्कृती, विज्ञान, शिक्षण व कला आदि क्षेत्रातील दिग्गज मंडळीही होती. प्रा.चंद्रभान भोंयर यांनी प्राम्नाविक केले.

४. मा.यशवंतराव चव्हाण जयंती समारोह : 'मा.यशवंतराव चव्हाण जयंती समारोह' महाराष्ट्रातील मा.वावासाहेब पुरंदरे आणि प्राचार्य राम शेवाळकर यांच्या उपस्थितीत संपन्न झाली. १२ मार्च २००२ रोजी आयोजित या समारोहाला 'मार्घटिफिक मभागूह' रमिक श्रान्यांनी तुहुव भरले होते.

केंद्राचे मरघटणीस श्री.असयकुमार काळे यांनी प्रस्तावना केल्यानंतर वावासाहेबांनी जवळपास पावणेदोन तास मा.यशवंतरावजी मोहनच्या आपल्या आठवणींना उजाळा देऊन रसिक श्रोत्यांना मंत्रमुग्ध केले. महादजी शिंदे यांचेनंतर दिल्लीत आपन्ना कार्याचा ठसा उमटवणारा मा.यशवंतराव हा दुसरा महापुरुष होता, असे त्यांनी सांगितले.

प्राचार्य राम शेवाळकर आपल्या अध्यक्षीय भाषणात म्हणाले, यशवंतरावांनी बरजेचे राजकारण केले. महाराष्ट्राची स्थापना झाल्यानंतर प्रादेशिक एकात्मता निर्माण करण्यासाठी त्यांनी प्रयत्न केले. सर्वसमावेशकता हे त्यांचे वैशिष्ट्य होते विरोधकांचेही अपराध ने पाटात घालीत असत. संयुक्त महाराष्ट्राच्या काळाच्या आठवणींना उजाळा देताना प्रा.शेवाळकर पुढे म्हणाले की, महाराष्ट्र हा एक स्वयंपूर्ण व अर्थपूर्ण प्रांत कावा. यासाठी यशवंतरावांनी अथक परिश्रम केले. कार्यक्रमाच्या आरंभात या दोन युग्मांचा प्रतिष्ठानच्या विभागीय केंद्राचे अध्यक्ष श्री.गिरीश गांधी यांचे हस्ते शाल श्रीफळ पुष्पहाराने सत्कार करण्यात आला. कार्यक्रमाले संचालन केंद्राचे कार्यकारिणी सदस्य श्री.ज्ञानेश वाकुडकर यांनी केले तर आभार प्रदर्शन सदस्य श्री.दिलीप जाधव यांनी केले.

५. गण्टनिर्मितीत महत्त्वाचे योगदान : 'मानव मर्दंग'च्या सहकार्याने विभागीय केंद्र नागपूरतर्फे बुधवार दि.२७ मार्च

रांजी 'राष्ट्रनिर्मितीत महिलांचे योगदान' या विषयांतर्गत राजमाता जिजाबाई, झाशीची राणी, अहिल्याबाई होळकर, सावित्रीबाई फुले आणि किरण बंदी या महिलांचे चरित्रदर्शन घडवून आजच्या महिलांना प्रेरणा मिळावी यासाठी नाविन्यपूर्ण परिचर्चा आयोजित केली. या परिचर्चेच्या अध्यक्षस्थानी ज्येष्ठ समाजसेविका श्रीमती लिलाताई चितळे होत्या. त्या म्हणाल्या राजमाता जिजाबाई, झाशीची राणी, अहिल्याबाई होळकर, सावित्रीबाई फुले या मवांनी त्या त्या काळातील परिस्थितीनुरूप समानता, स्वातंत्र्य व न्याय यासाठी झगडून राष्ट्रनिर्मितीचे कार्य केले हे मत्प आहे.

प्राचार्या प्रतिभा पेंडके यांनी झाशीची राणी, सौ.मुनंदा पाटील यांनी अहिल्याबाई होळकर, व सौ.दमयंती पांडुरंगपांडे यांनी सावित्रीबाई फुले तर अभिनेत्री शैल जैमिनी यांनी किरण बंदी यांच्या कर्तृत्वावर यथोचित भाषण केली.

कार्यक्रमाचे संचालन सौ.विजया मारोतकर यांनी केले. केंद्राचे कार्यालयीन सचिव श्री.गणेश नायडू यांनी प्रास्ताविक केले, तर आभार प्रदर्शन केंद्राचे सदस्य श्री. पांडुरंग मोनवणे यांनी केले.

क) विभागीय केंद्र कराड :

१. ऋषि-कृषी ग्रंथाचे कर्ते श्री.मोहन शंकर देशपांडे,मु.पो.खेड,ता-आजरा यांचे 'गांडूळ व नैसर्गिक खते निर्मिती' या विषयावर माहितीपूर्ण व्याख्यान आयोजित झाले. त्यास कराड व पंचक्रोशीतील शेतकऱ्यांनी उपस्थित राहून लाभ घेतला.

२. शांतिनिकेतन, सांगली येथे २०.४.२००९ रोजी महिला मेळावा संपन्न झाला. या विषयावर महिलांचे आर्थिक स्वावलंबन, महिलांविषयक कायदे, महिलांचे आरोग्य या विषयावर श्रद्धा महाडीक, सौ.वसुंधरा पाटील, डॉ.मंगल राजपूत, प्रा.शोभना रैनाक, प्रा.निर्मला घोरपडे या तज्ञ महिलांची अभ्यासपूर्ण भाषणे झाली.

३. '१ मे महाराष्ट्र दिन' या दिवशी 'महाराष्ट्राचे शिल्पकार यशवंतराव चव्हाण' या विषयावर विद्यार्थीवर्गासाठी प्राध्यापक डॉ.कन्हैया कुंदप यांनी यशवंतरावांनी महाराष्ट्रामाठी केलेल्या कार्याची तपशीलवार माहिती महत्त्वाच्या संदर्भांसह सांग्या भाषेत कथन केली. ग्रंथपालन अभ्यासवर्गास शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर-प्रांठ शिक्षण योजना विस्तार कार्य विभाग प्रमुख व संचालिका सौ.अनुराधा गुरव यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

४. स्वावलंबन, काटकसर, परस्पर स्नेहसंबंध आणि संस्थेवरील निःस्वार्थी अढळ निष्ठा या चतुःस्तोत्रावर सहकाराचा प्रपंच यशस्वी होतो, असे विचार प्रा.शोभना रैनाक, सौ.छाया पाटील, श्री.बी.के.जाधव यांनी मांडले. नाना गुरव यांनी गिरगांव चाफेर पंचक्रोशीतील महिलांनी स्थापन केलेल्या महिला वचतगटांची व विविध उपक्रमांची माहिती दिली.

५. २ ऑक्टो.२००९ रोजी.म.गांधी जयंती दिवशी कणेगांव, भरतवाडी ग्रामपंचायत, अंकुर युवती संघटना कणेगांव यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'महिला व्यासपीठ'ने महिला मेळावा आयोजित केला. यात आरोग्य, व्यसनमुक्ती, पंचायत राज, अंधश्रद्धा निर्मूलन, बचत या विषयावर प्रा.शोभना रैनाक, सौ.छाया पाटील, अनुराधा गुरव यांनी मार्गदर्शन केले. त्यास कणेगांव, भरतवाडी परिसरातील युवती, महिला कार्यकर्त्या, महिला मंडळे, महिला सदस्य व ग्रामस्थही उपस्थित होते.

६. सौ.वेणूताई चव्हाण स्मारक पब्लिक चॅरिटेबल ट्रस्टच्या कराड येथील सांस्कृतिक भवनाचा उद्घाटन सोहळा दि.११ नोव्हेंबर २००९ रोजी विख्यात गानमहर्षि पद्मभूषण पं.भीमसेन जोशी यांच्या सुश्राव्य गायनाने संपन्न झाला. या कार्यक्रमास अध्यक्ष मा.शरदराव पवार, बांधकाम मंत्री मा.ना.विक्रमसिंह पाटणकर, खासदार लक्ष्मणराव पाटील, खासदार श्रीनिवास पाटील, आमदार बाळासाहेब पाटील, मा.विलासराव पाटील, मा.पृथ्वीराज देशमुख, मा.पी.डी.पाटील आदी मान्यवर व संगीतप्रेमी उपस्थित होते.

७. यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान विभागीय केंद्र कराड व 'मानवेंद्रनाथ रॉय अनौपचारिक शिक्षण व संशोधक संस्था कराड' यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि.२४ व २५ नोव्हेंबर रोजी इंडियन रॅडिकल ह्युमॅनिस्ट असोसिएशनचे अखिल भारतीय द्वैवार्षिक संमेलन संपन्न झाले. देशभरातून ६० चे वर रॉयवादी विचारवंत उपस्थित होते व त्या अधिवेशनाचा समारोप दि.२५.११.२००२ रोजी सौ.वेणूताई चव्हाण सभागृहात झाला. यावेळी प्राचार्य पी.बी.पाटील, ज्येष्ठ रॉयवादी विचारवंत डा.भ.कर्णिक यांची भाषणे झाली.

८. स्व यशवंतराव चव्हाण यांच्या सतराव्या पुण्यतिथीदिनी (२५ नोव्हेंबरला) 'चिरंगुळा' बंगला या प्रतिष्ठानच्या कराड विभागाला जेव्हाचे काळांतर्गामध्ये यशवंतराव चव्हाणसाहेबांच्या विविध प्रमंगानिमित्त काढलेल्या दुर्मिळ ५०० चित्रांचे (फोटोचे) प्रदर्शन आयोजित केले.

९. महिला च्यामपेट कराड व 'वसंत पाणी पुरवठा योजना', 'सोशल अँड कल्चरल अँक्टिव्ह ग्रुप' बुधगांव यांच्या संयुक्त विद्यमाने २० डिसेंबर २००९ रोजी मौजे बुधगांव, जि.सांगली येथे महिला मेळावा आयोजित करण्यात आला. त्याचे उद्घाटन मा.शे.रु.का. प्रकाश पाटील यांच्या शुभहस्ते झाले. 'स्त्रीमुक्तीबद्दल' प्राचार्या विजया पाटील, 'महिलाविषयक कुरखंड' पाटणचे दिवाणी न्यायाधीश चावरे, 'प्रपंच करावा नेटका' प्रा.सौ.शोभना रैनाक, व्यसनमुक्ती व आरोग्य-सौ.रेश्मा कोरे, 'आमन आपल्या दारी' मा.प्रधानाई पाटील यांनी आपले विचार व्यक्त केले. पाटणच्या परिवर्तन विचारमंचने समाज प्रबोधनात्मक अशा तीन नाटिका मादरे केल्या. लोकसंजनातून लोकशिक्षण देण्याच्या त्यांच्या प्रयत्नास उपस्थितांनी उत्कृष्ट टाट दिले.

१०. दि.२३ मार्च रोजी मा.वेणुताई चव्हाण स्मारक मभागृहामध्ये यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबईचे नवभारत युवा आंदोलन, यशवंतराव चव्हाण स्मृति महाविद्यालयीन गुणगौरव निबंध व वक्तृत्व स्पर्धा, (शिवाजी विद्यापीठ कसेतील) आयोजित केल्या होत्या. दि.२३ रोजी कार्यशाळा घेण्यात आली व दि.३ रोजी प्रत्यक्ष स्पर्धा घेण्यात आल्या. दुपारी पारिनिष्पेक्ष विवरण मोहळा संपन्न झाला.

११. दि.१० मार्च-यशवंतरावचव्हा जयंतीनिमित्ताने सकाळी ७.३० वाजता चव्हाणसाहेबांच्या समाधीस मा.पी.डी.पाटील यांनी पुष्पचक्र अर्पण करून आदरगंजली वाहिली व मा.वेणुताई चव्हाण स्मारकाच्या मभागृहामध्ये यशवंतरावचव्हा साहित्याचे (त्यांचे स्मरण व त्यांचे मर्यादा इतरांनी लिहिलेले) तसेच विविध भाषांमधील गौरव अंक इत्यादीचे प्रदर्शन आयोजित केले होते. तसेच चव्हाणसाहेबांच्या दुर्मिळ भाषणांच्या कॅसेट टपवरून ऐकविण्यात आल्या. सायंकाळी मा.यशवंतराव चव्हाण व्याख्यानमालेचा शुभारंभ झाला. महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृती मंडळाचे अध्यक्ष प्रा.रा.रं.बोराडे यांची 'स्वातंत्र्योत्तर शर्माण महाराष्ट्रातील चिन्तन' आणि 'मराठी साहित्य' या विषयावर मलग दोन व्याख्याने झाली. तसेच प्रा.नागनाथ हेगे, औरंगाबाद यांनी लिहिलेल्या 'जनमनातील यशवंतराव' ह्या पुस्तकाचे प्रकाशनही प्रा.बोराडे यांच्या हस्ते झाले.

८) **मॅटर फॉर इंटरनॅशनल ट्रेड इन अॅग्रीकल्चर अँड अॅग्रोबेस् इंडस्ट्रिज ('सीटा') :**

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबईच्या दिनांक १२ मार्च २००९ रोजी मा.श्री.शरदराव पवार यांच्या अध्यक्षतेखाली आयोजित विश्वमन मंडळाच्या बैठकीत यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानतर्फे 'मॅटर फॉर इंटरनॅशनल ट्रेड इन अॅग्रीकल्चर अँड अॅग्रोबेस् इंडस्ट्रिज (CITA)' या नावाचे केंद्र स्थापन करण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता. यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानचे अध्यक्ष मा.श्री.शरदराव पवार यांनी नवी दिल्ली येथे दि.१० जुलै २००९ रोजी घेतलेल्या पत्रकार परिपदेमध्ये 'सीटा'संबंधी पुढीलप्रमाणे विचार मांडले. "भारत हा प्रामुख्याने कृषीप्रधान देश आहे. त्याचप्रमाणे भारत हा जागतिक व्यापार संघटनेचा (WTO) मर्यादित आहे. जागतिक व्यापार संघटनेमुळे भारताच्या कृषीवाजारा क्षेत्रातही आमूलाग्र बदल घडणार आहेत व ते कृषीवाजारावर व्यत्यय आणून एक मोठा आव्हान ठरणार आहे. जागतिक व्यापार संघटनेच्या कायदे व नियमांचा अभ्यास करून प्रत्येक देशाकडून कृषिजन्य क्षेत्रातील हाणा-या स्पर्धा मुकाबला करण्यासाठी तयारी करावी लागेल. या बाबीचा विचार करून कृषिनिर्मातेमध्ये योग्यतेने बदल करणे आवश्यक झाले आहे. त्यासाठी कृषी उत्पादन क्षेत्राला तांत्रिक पाठवळ देऊन राष्ट्रीय पातळीवर संघटित प्रयत्न करणे आवश्यक आहे. श्री.शरदराव पवार पुढे म्हणाले की, कृषी उत्पादनाला बाजारव्यवस्थेमध्ये योग्यता मुखगुण करून आवश्यक पायाभूत सुविधा निर्माण करून शंतीभालाला योग्य किंमत मिळणे गरजेचे आहे. ऊस व माखर, दुध व दुधाचे पदार्थ, कुक्कूटपालन, गहू, तांदुळ व डाळी, कापूस, भाजीपाला, फळे, फुले व नैर्वायज, मसूर, आद्यतले, बटा इत्यादी क्षेत्रांची पहणी या संश्लोकडून केली जाणार आहे. 'सीटा'च्या गवर्निंग बॉर्डरमध्ये कृषी व कृषी उद्योगांमधील नवजन्म, कृषी संघटनांना घेतले आहे. त्यामध्ये युनाटेड ब्रिक्सीजचे अध्यक्ष श्री.विजय मल्लय, ब्रिक्सीज ईव्हिंग्जच्या अध्यक्षा श्रीमती अनुराधा देमाई, बारामती स्थित डायनामिक्स डेअरी इंडस्ट्रिज लि.चे अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक मा.श्री.क.एस.गोयेंका, शुगर मिलचे डायरेक्टर जनरल श्री.एस.एल.जेन, नॅशनल फेडरेशन ऑफ फॉर अॅग्रीकल्चर कॅक्टरांजय अध्यक्ष श्री.एम.आर.देमाई, पुणे स्थित दास बागायतदार संघाचे अध्यक्ष मा.श्री.सोपान कांचन,

कृषी व सहकार क्षेत्रातील तज्ञ तसेच मा.श्री.सनद मेहता, माजी वित्तमंत्री, गुजरात राज्य, मा.श्री.मोहन धारिया माजी उपाध्यक्ष नियोजनमंडळ, भारत सरकार, यांना समाविष्ट करण्यात आले आहे. या क्षेत्रातील एक तज्ञ श्री.विजय सरदाणा, यांची सीटाचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. भारतीय कृषी क्षेत्राची माहिती मिळवून अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाचा प्रसार करणे व कृषीमालाच्या व्यापाराविषयक डायपेचाची आखणी करणे हा सीटाचा प्रमुख उद्देश आहे. कृषी उत्पादनाविषयीची आकडेवारी गोळा करून भारत सरकारच्या संबंधित खात्यांना व कृषीक्षेत्रातील शिखर संस्था यांना, कृषी व कृषीमालावर आधारलेल्या कृषी उद्योगाला चालना देण्याच्या हेतूने ध्येय धोरणे ठरविण्यास मदत करणे, हाही या संघटनेचा उद्देश राहणार आहे. त्यास अनुसरून सन २००१-२००२ या सालांत 'सीटा'ने पुढीलप्रमाणे कामकाज केलेले आहे.

- १ 'सीटा'ने वर्तमानपत्रे, दूरदर्शन, रेडिओ या माध्यमाद्वारे वरील ध्येय-धारणाम विस्तृत प्रसिध्दी दिली आहे.
- २ भारत सरकारच्या साखर, कृषी, अन्न व वित्त विभाग, यांच्या वरिष्ठ अधिकारी-यांच्या भेटी घेऊन 'सीटा' करीत असलेल्या कामकाजाबाबत माहिती दिली. त्याचप्रमाणे साखर उद्योग, दुग्ध व्यवसाय, कापूस उत्पादन, खांड उद्योग, द्राक्षनिर्यात, फळफळावळ व त्यावरील प्रक्रिया यासंबंधी निरनिगळ्या राज्यातील कृषी उत्पादने व कृषी उद्योगांसंबंधीचे सादरीकरण करण्यात येऊन प्रदर्शनात भाग घेण्यात आला. यामध्ये महाराष्ट्र (पुणे, बारामती), गुजरात (अहमदाबाद, भावनगर), पंजाब(चंदिगड), दिल्ली (उद्योगभवन, अपेंडा, कॅनेडियन हायकमिशन, एफएओ-भूतान, अमेरिकन एम्बेसी, ऑस्ट्रेलियन-हायकमिशन) राजस्थान (जोधपुर), उत्तरप्रदेश (लखनौ), गोवा यांचा समावेश आहे.

याशिवाय 'सीटा'ने खालीलप्रमाणे महत्त्वाची कामगिरी केली.

- ३ कृषीमंत्री मा.श्री.अजितसिंग व त्यांचे वरिष्ठ अधिकारी यांना जागतिक व्यापार करारातील तत्तुदीविषयी व विशेषतः कृषी उत्पादनाच्या कराराविषयी (WTO) चर्चा करून सतर्क करण्यात आले. या चर्चेत कृषी उत्पादन व जागतिक व्यापारी करारासंबंधी भारत सरकारवर असलेली बंधने व त्याचे परिणाम यावर चर्चा करण्यात आली.
- ४ माननीय श्री.मुरांसोली मारन, वाणिज्य मंत्री यांचेकडे WTO परिषदेसाठी पृष्ठाधार माहित्याविषयी मादरीकरण केले व शिष्टमंडळासह भेट घेतली. 'सीटा'चे अध्यक्ष मा.श्री.शरदराव पवार यांनी शिष्टमंडळाचे नेतृत्व केले तसेच दोहा येथे होणा-या मंत्र्यांच्या परिषदेमध्ये सादर करावयाचा प्रस्तावावर कृषी व कृषीउद्योग संस्थांचे प्रतिनिधी व 'सीटा'च्या गव्हर्निंग कौन्सिलबरोबर चर्चा करण्यात आली.
- ५ डायरेक्टर जनरल ऑफ फॉरेन ट्रेड यांची भेट : आखाती देशांमध्ये दुग्ध उत्पादनाच्या विक्रीसंबंधी व निर्यातीसाठी 'सीटा'ने तयार केलेला प्रस्ताव सादर करण्यात आला व त्यावर चर्चा करण्यात आली.
- ६ भारताच्या साखर उत्पादनक्षेत्रासंबंधी नॅशनल को. ऑप डेव्हलपमेंट कौन्सिल (एनसीडीसीसी) चर्चा करण्यात आली. चर्चेच्या अध्यक्षस्थानी 'सीटा'चे अध्यक्ष श्री.शरदराव पवार होते. साखर उत्पादन क्षेत्रातील आंतरराष्ट्रीय पातळीवर विविध देशातील उत्पादनाचे पृथक्करण करण्यात आले. त्यामध्ये ५० मान्यवरांनी भाग घेतला. या चर्चेमध्ये जागतिक व्यापारासंबंधीचा करार व त्याचा भारतीय साखर उद्योगावर होणारा परिणाम याविषयावर चर्चा झाली.
- ७ डेअरी कौन्सिलबरोबर चर्चा : न्युझिलंडमधून भारतामध्ये कमी भावाने लोण्याची निर्यात होत असल्याबद्दल व त्यामुळे भारतीय दुग्धव्यवसायावर होणा-या परिणामाची चर्चा 'सीटा'च्या कार्यालयात करण्यात आली. या चर्चेत दुग्धव्यवसायातील संस्थांचे व्यवस्थापकीय संचालक बहुसंख्येने हजर होते व भारतीय डेअरी उद्योगातील परदेशी आक्रमण थांबविण्यासाठी, दुग्धव्यवसायातील अनेक संस्थांनी 'सीटा'चे सभासदत्व स्वीकारले.

१२. वार्तापत्र : यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबईच्या वतीने प्रतिष्ठानच्या सभासदांना कार्यक्रम/उपक्रम यांची माहिती मिळावी यामाठी तीन महिन्यातून एकदा वार्तापत्र प्रसिध्द करण्यात येते. या वार्तापत्रामध्ये रंगस्वरतर्फे होणारे सांस्कृतिक कार्यक्रम, नवभारत युवा आंदोलन, महाराष्ट्र महिला व्यासपीठाचे युवक व महिलांसाठी आयोजित केले जाणारे विविध

उत्कृष्ट त्याचप्रमाणे कृषी व सहकार, मोफत कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरम, ग्रंथालय, सीटा केंद्र (दिल्ली), माहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनी अिवाय पुणे, नागपूर व कराड या प्रतिष्ठानच्या विभागीय केंद्राच्या कार्यासंबंधी सविस्तर अहवाल प्रसिद्ध होतं ज्ञातपत्राच्या बाबकांना यशवंतराव चव्हाण यांच्या विचारांचे मार्गदर्शन कावे यासाठी विविध विषयांवरील त्यांचे लेख समाविष्ट केले जातात. त्याचप्रमाणे प्रतिष्ठानने घेतलेल्या स्पर्धांमध्ये पहिला क्रमांक मिळालेल्या विद्यार्थ्यांच्या लेखांचा समावेश ज्ञातपत्रात केला जातो. मा.शरद काळे, मा.श्री.ज्ञानेश्वर खेरे व डॉ.रवि बापट हे ज्ञातपत्रासाठी वेळावेळी बहुमूल्य मन्ना देत असतात. श्रीमती रेखा नावकर मानद संपादक म्हणून संपादनाची सर्व जबाबदारी सांभाळतात. या अहवाल उत्तम ज्ञातपत्राचे नीत अंक प्रसिद्ध झाले

मुंबई

दिनांक ३१ ८ २००२

विश्वस्त मंडळ/कार्यकारिणी मंडळ

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान,मुंबई

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई

कृषि व सहकार व्यासपीठ	निमंत्रक	श्री. ज्ञानेश्वर खैरे
ग्रहलक्ष्मी महिला व्यासपीठ	संयोजिका	श्रीमती शारदा साठे
नंदमस्त युव अंदोलन	संयोजक संघटक	श्री. प्रेमानंद रुपवते श्री. दत्ता बाळसराफ
सांस्कृतिक विभाग	निमंत्रक	श्री. विनय नेवाळकर श्री. सुनिल वालावलकर
मोक्त काव्यदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरम	अध्यक्ष सचिव	श्री. सत्यरंजन धर्माधिकारी श्री. म.बा. पवार
वक्तापत्र	मानद संपादक	श्रीमती रेखा नार्वेकर
यशवंतराव चव्हाण ग्रंथालय	ग्रंथपाल सहायक ग्रंथपाल	श्री. बा.रा. कामत श्री. अनिल पुंडलिक पाझारे
यशवंतराव चव्हाण समागृह व कलादालन	व्यवस्थापक	श्री. विजय देसाई
यशवंतराव चव्हाण नाहिती व तंत्रज्ञान प्रबोधिनी	संचालक, प्रशिक्षण समन्वयक मुख्य विपणन अधिकारी	त्रिगेडीअर-श्री. सुशील गुप्तन श्री. मयूर परांजपे, श्री. अमित मुधाळे श्री. विक्रम वासुदेव
सेंटर फॉर इंटरनॅशनल ट्रेड इन अग्रीकल्चर अॅण्ड अग्रोबेसड इंडस्ट्रिज ("सीटा")	कार्यकारी संचालक	श्री. विजय सारढाणा
पंचमस्त राज प्रशिक्षण प्रकल्प	आर्थिक सल्लागार	श्री. व्ही. गणपती
प्रथम-क्रयमिक शिक्षण उपक्रम	कार्यकारी सचिव	डॉ. माधव चव्हाण
मन्यु वस्तुविज्ञान		मेसर्स शशी प्रभू अॅण्ड असोशिएट्स
नाविधिक लेखा परीक्षक		मेसर्स ए.एस. मेहेंदळे आणि कंपनी
इतरंग दिग्दर्शक तपासणीस		मेसर्स पोंळे-कुलकर्णी आणि कंपनी
अध्यक्ष सल्लागार		श्री. एस.एस. फडकर

ग्रंथोत्सव २००१ मध्ये पॉप्युलर प्रकाशनचे श्री. रामदास भटकळ यांच्या ग्रंथतुला प्रसंगी ज्येष्ठ साहित्यिक श्री किंदा कर्दिकर व श्री. शरद काळे, सरचिटणीस, डॉ. रवि बापट-विस्वस्त व श्री. व्ही. गणपती, आर्थिक सल्लागार

मोफत कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला फोरमच्या वतीने चुळणे, ता-वसई येथे आयोजित कायदेविषयक कार्यशाळेत भारतीय राज्यघटनेच्या सरनाम्याची शपथ घेताना फोरमचे अध्यक्ष अॅड. सत्यरंजन धर्माधिकारी, सचिव, श्री. म.वा. पवार व कार्यकर्ते.

महिला व्यासपीठाच्या वतीने सौ. वेणुताई चव्हाण यांची जयंती कार्यक्रम साजरो करताना श्रीमती शारदा साठे, संयोजिका, महाराष्ट्र महिला व्यासपीठ, प्रमुख पाहुण्या श्रीमती वंदना विटणकर व कार्यकर्त्या.

यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान मुंबई

प्रतिष्ठानची विक्रीसाठी असलेली प्रकाशने :

	किंमत रुपये
१. यशवंतराव चव्हाण: विधी मंडळातील निवड मराठी भाषणे भाग १ संकलन : डॉ. व्ही.जी. खोबरेकर	२००.००
२. वाय.बी. चव्हाण: सिलेक्टेड स्पीचेस-विधीमंडळ भाग २ संकलन : डॉ. व्ही.जी. खोबरेकर	२५०.००
३. सिलेक्टेड स्पीचेस इन पार्लमेंट-वाय.बी. चव्हाण खंड १ ते ४ संपादन : राम प्रधान	प्रत्येकी २५०.००
४. यशवंतराव चव्हाण यांचे मौलिक विचार संकलन- ना.धों. महानोर	३.५०
५. सह्याद्रीचे वारे - यशवंतराव चव्हाण	३०.००
६. म. ज्योतिबा फुले यांचे निवडक विचार संकलन - प्रा. गजमल माळी	१२.००
७. बेकारी निर्मूलनातून ग्रामीण विकास - संपादक - वि.स. पागे	३५.००
८. महाराष्ट्रातील दुष्काळ आणि जलसंपत्तीचे नियोजन - संपादन - अण्णासाहेब शिंदे	१६०.००
९. महाराष्ट्र: एक दृष्टिकोन-शरदराव पवार-भाषणसंग्रह-संपादन-दादासाहेब रुपवते	७५.००
१०. पंचायत राज, जिल्हा नियोजन आणि ग्रामीण विकास-संपादन-पी.बी. पाटील	१००.००
११. नवभारत: परिवर्तनाची दिशा-संपादन-पी.बी. पाटील	७५.००
१२. विमुक्तायन: महाराष्ट्रातील विमुक्त जमाती: चिकित्सक अभ्यास संशोधक/लेखक-लक्ष्मण माने	२५०.००
१३. महिलांसंबंधीचे धोरण: स्वयंसिद्धतेकडे वाटचाल-डॉ. नीलम गोह्रे	१५.००
१४. यशवंतराव चव्हाण-चरित्र-लेखक-अनंतराव पाटील	८०.००
१५. शब्दांचे सामर्थ्य - संपादन, राम प्रधान	३७५.००
१६. महाराष्ट्राची चार दशकांतील वाटचाल: एक आढावा (इंग्रजी) (यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान, मुंबई व महाराष्ट्र आर्थिक विकास मंडळ यांचे संयुक्त प्रकाशन)	२५०.००
१७. "बाऊंटीफुल वनियन" डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील इंग्रजी चरित्र खंड ४ संपादन - व्ही. पी.जी. पाटील	८००.००
१८. ज्येष्ठ नागरिकांसाठी पुस्तिका	३५.००

व्हिडीओ कॅसेट्स

- ☐ मी.एस.एम.: एस.एम. जोशी यांचा जीवनपट
- ☐ तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी : तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी यांचा जीवनपट
- ☐ प्रवासी पक्षी : सुप्रसिद्ध साहित्यिक कुसुमाग्रज यांचा जीवनपट
- ☐ पुल वृत्तांत : पु.ल. देशपांडे यांचा जीवनपट
या चारही व्हिडीओ कॅसेट्सची निर्मिती यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठानने केली असून दिग्दर्शनाची जबाबदारी डॉ. जब्बार पटेल यांनी पार पाडली.